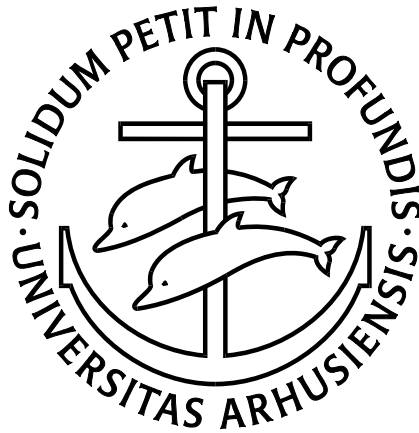

Kandidatspeciale

Plejhjemsbeboeres oplevelse af hverdagen: en kvalitativ metasyntese

af

Linda Kathrine Friis

KANDIDATUDDANNELSEN I SYGEPLEJE

Navn: Linda Kathrine Friis
Modul: Kandidat speciale
Måned og år: Juni 2009
Vejleder: Ingegerd Harder
Anslag: 119.961

**Plejhjemsbeboeres oplevelse af hverdagen:
en kvalitativ metasyntese**

af

Linda Kathrine Friis

Afdeling for Sygeplejevidenskab
Institut for Folkesundhed
Aarhus Universitet
Høegh-Guldbergs Gade 6A
Bygning 1633
8000 Århus C

Resumé

Denne undersøgelse omhandler plejhjemsbeboeres oplevelse af hverdagen. Formålet er, via en kvalitativ metasyntese inspireret af Sandelowski og Barroso, at udarbejde en syntese af publiceret kvalitativ forskning, der udforsker beboeres oplevelse af hverdagen.

I en omfattende litteratursøgning identificeres seks kvalitative forskningsartikler som værende anvendelige til inddragelse i syntesen. Gennem en konstant komparativ analyse af artiklernes fund findes, at beboerne oplever daglig tryghed trods relationelle brist i form af manglende social kontakt og manglende kontrol. Oplevelsen er betinget af både indre og ydre omstændigheder.

På baggrund af undersøgelsens fund diskuteres det særligt, hvorledes personalet yderligere kan forstå oplevelsen af relationelle brist og rette fokus mod disse oplevede brist i plejen. Det påpeges, at syntesen skal ses i lyset af metodiske styrker og svagheder.

Perspektivet for fremtiden må rettes mod formidling af undersøgelsens fund til personalet og andre, der medvirker i planlægningen af plejen, således at disse kan opnå forståelse for beboeres oplevelse af hverdagen. Hermed sikres et fundament for tilrettelæggelse af en evidensbaseret praksis.

Daily life experiences of nursing home residents: A qualitative metasynthesis

Abstract

The focal point of this study is daily life experiences of nursing home residents. The overall aim is, through a qualitative metasynthesis inspired by Sandelowski and Barroso, to compose a synthesis of published qualitative research reports, which explore daily life experiences of residents.

In a comprehensive literature search six qualitative reports were found applicable as ground material for the synthesis. Through a constant comparative analysis it is found, that residents experience daily safety despite relational lacks caused by lack of social contact and lack of control. This experience is conditioned by both inner and outward circumstances.

In the light of the findings it is discussed, how the staff can understand the experiences of relational lacks, and how they can increase their focus upon it. It is pointed out that the synthesis must be seen in the light of methodical strength and weakness.

The future perspective must be directed towards communication of the findings to staff and others, who contribute in the care planning, so that they can attain understanding about the daily life experiences. This provides a foundation for organizing an evidence-based practice.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
2. Baggrund	5
2.1 Plejehjemsbeboeres hverdagssituation.....	6
2.2 Retningslinjer og mål for plejen.....	6
2.3 Opsamling og indkredsning af problemstilling.....	7
2.4 Litteraturgennemgang	8
2.5 At samle og syntetisere viden	9
3. Problemformulering	10
3.1 Begrebsafklaring	10
4. Metode	11
4.1 Den kvalitative metasyntese.....	11
4.2 Videnskabsteoretisk ramme	12
4.2.1 Hermeneutikken	13
4.3 Undersøgelsens opbygning	14
4.3.1 Audit trail	16
5. Litteratursøgning	16
5.1 Fastsatte parametre.....	16
5.2 Generelle valg i søgningen.....	18
5.3 Søgning i bibliotek.dk og SveMed.....	19
5.4 Søgning i CINAHL	19
5.5 Søgning i PubMed.....	20
5.6 Søgning i PsykInfo.....	20
5.7 Den usystematiske kædesøgning	20
6. Udvælgelse af artikler	21
7. Artikelvurdering	22
7.1 Individuel vurdering.....	22
7.1.1 Lokalisering og klassifikation af fund	24
7.2 Komparativ vurdering	26
8. Den konstant komparative analyse	29
8.1 Åben kodning.....	29
8.2 Aksial kodning	30
8.3 Selektiv kodning	31
9. Syntesen	32
9.1 Oplevelse af daglig tryghed trods relationelle brist	32
9.2 Indre - og ydre omstændigheder	34
9.2.1 Indre omstændigheder.....	35
9.2.2 Ydre omstændigheder	36
9.3 Oplevelse af daglig tryghed	37
9.4 Oplevelse af relationelle brist	37
9.4.1 Manglende social kontakt	38

9.4.2 Manglende kontrol	39
10. Diskussion	40
10.1 Diskussion af fund	40
10.1.1 Diskussion af oplevelsen af daglig tryghed	41
10.1.2 Diskussion af oplevelsen af manglende social kontakt.....	41
10.1.2.1 Den sociale kontakt mellem personalet og beboerne.....	42
10.1.2.2 Den sociale kontakt mellem beboerne	43
10.1.3 Diskussion af oplevelse af manglende kontrol	44
10.1.3.1 Manglende medbestemmelse	45
10.1.3.2 Rutiner i hverdagen.....	46
10.2 Diskussion af metode	46
10.2.1 Undersøgelsens validitet	47
10.2.1.1 Deskriptiv validitet.....	47
10.2.1.2 Fortolkende validitet	47
10.2.1.3 Teoretisk validitet	48
10.2.1.4 Pragmatisk validitet.....	49
10.2.1.5 Opsamling	49
10.2.2 Diskussion af udarbejdelse af en kvalitativ metasyntese	50
11. Konklusion.....	51
12. Perspektivering.....	53
12.1 Syntesens nytte.....	53
12.2 Implikationer.....	54

Referenceliste

Bilagliste

1. Indledning

I de seneste år har der været stor opmærksomhed på de ældres hverdag på landets plejehjem. Medierne har brugt meget sendetid og spalteplads på at berette om den mangelfulde pleje og omsorg, der eksisterer på plejehjemmene, og der skildres ofte et negativt billede af tilværelsen for plejehjemsbeboere (Jakobsen 2000). Beretningerne tager dog udgangspunkt i enkelte eksempler, hvorfor de ikke er berettiget til at udtale sig om generelle forhold. Alligevel retter mediernes beretninger søgelyset mod en problemstilling, der er relevant at belyse nærmere, idet kritik er udtryk for, at meget kan forbedres og udvikles indenfor området.

Det centrale omdrejningspunkt i nærværende undersøgelse er derfor hverdagen på plejehjem og beboernes egne oplevelser heraf, idet hverdagen er forbundet med særlige udfordringer for de svage og plejekrævende beboere.

En indsigt i beboernes oplevelser er desuden en nødvendighed for at udføre en pleje, som forsvarer og sikrer oplevelsen af en god dag, og en sådan viden kan ydermere medvirke til at guide udformningen af retningslinjer for plejen, baseret på et forsknings- og evidensbaseret grundlag. Dette synes særlig fordringsfuld, idet de eksisterende politiske retningslinjer, der tegner plejens indhold, er varierende i indhold og ikke baseret på evidens.

I den danske sygeplejefaglige litteratur og forskning har der hidtil været begrænset italesættelse af sygeplejen indenfor dette felt. Der eksisterer imidlertid udenlandsk forskningsbaseret viden på området. For at synliggøre og udnytte denne eksisterende viden og vende blikket mod et overset aspekt i den danske litteratur, vil denne undersøgelse derfor søge at samle og integrere de eksisterende artiklers fund, og således tilvejebringe en uddybende forståelse af plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen.

2. Baggrund

Følgende afsnit præsenterer en uddybende fremstilling af plejehjemsbeboeres hverdagssituation, efterfulgt af et indblik i de eksisterende retningslinjer og mål, der tegner plejens retning overfor beboerne. Problemstillingen vil herefter opsamles og indkredses forud for præsentation af en fokuseret litteraturgennemgang, som klarlægger eksisterende nordisk viden om beboeres oplevelse af hverdagen. Denne gennemgang skal anses som et udtryk for min forforståelse, som tages med i det videre arbejde med undersøgelsen. Afslutningsvis argumenteres der for den kvalitative metasynteses anvendelighed i denne undersøgelse, hvilket leder frem mod undersøgelsens problemformulering.

2.1 Plejehjemsbeboeres hverdagssituation

På trods af at antallet af plejehjemspladser igennem de seneste år er blevet reduceret, lever et betydeligt antal ældre deres sidste del af livet på plejehjem (Vinge, Kramhøft & Bøgh 2006). Opgørelser fra Danmarks statistik viser, at der i 2008 var omkring 10.000 plejehjemsbeboere i Danmark (Danmarks Statistik 2008).

Plejehjemmene er i dag, ifølge ”Lov om social service”, et tilbud til den ældre del af befolkningen, der behøver omfattende pleje, hvorfor beboerne er kendetegnet ved en svag og plejekrævende gruppe (Socialministeriet 2007). En profil af danske plejehjemsbeboere anno 2004 viser, hvorledes beboerne er plaget af svær fysisk og kognitiv forringelse. Op mod halvdelen har en så nedsat fysisk funktionsevne, at de er total afhængige af hjælp, mens omkring to tredjedele af beboerne er plaget af nedsat kognitiv funktionsevne, hvoraf demens er til stede blandt cirka 45 procent (Beck m. fl. 2008).

Et nyligt dansk antropologisk Ph.d. studie har udforsket 16 beboeres oplevelse af overflytningen til plejehjem og bekræfter beboernes svækkede helbredstilstand (Kofod 2008). Desuden finder studiet, at en overflytning til plejehjem er forbundet med mange udfordringer. Særligt fremhæves beboernes oplevede tab af identitet, grundet afskeden med det hjemlige miljø og personlige ejendele. Desuden forårsager deres reducerede handlekraft og overflytningen til nye omgivelser, at kontrollen over daglige aktiviteter er reduceret. Denne reducerede kontrol tillægges desuden, ifølge Ph.d. afhandlingen, at plejehjemmet bærer præg af et institutionelt system med dertilhørende rutiner, som handler mere om at få plejehjemmet til at fungere end om de individuelle beboeres præferencer. Der fremhæves, at plejehjemmet er beboernes hjem, men samtidig er det et arbejdssted for personalet og et sted, hvor flere bor.

En overflytning til plejehjem forårsager derfor store forandringer i den ældres hverdag, og hverdagen skal rekonstrueres indenfor de eksisterende begrænsninger i beboerens tilstand og indenfor nye daglige rammer. Dette, kombineret med den svækkede beboers afhængighed af andre, giver et indtryk af, at oplevelsen af hverdagen kan være en særlig udfordrende oplevelse.

2.2 Retningslinjer og mål for plejen

Der eksisterer imidlertid retningslinjer for plejen til de svækkede plejehjembeboere, der angiver plejens kurs og indhold, og som skal sørge for sikring af en tilfredsstillende pleje. Disse er bestående af politiske mål og anvisninger.

Det er de politiske bevilgede organer i kommunerne, der har ansvaret for at udforme retningslinjer, som sikrer en lovlig og forsvarlig pleje til plejehjemsbeboerne (Socialministeriet 2007). Fra kommunalt side opstilles derfor politiske mål for den plejemæssige kvalitet, som man mener, den enkelte beboer har krav på. Hver enkelt kommune udarbejder således selv kvalitetsstandarder for plejen, hvilket medfører variation i tilbud fra kommune til kommune og variation målene for plejen (Videnscenter på ældreområdet 2009). Som et eksempel på variationen kan nævnes, at der i Århus kommune italesættes en opmærksomhed mod hverdagslivet blandt plejehjemsbeboerne og vigtigheden af at samarbejde med den enkelte beboer om etablering af en god hverdag (Hjorth-Hansen & Jensen 2002). I modsætningen hertil bliver etableringen af en god hverdag ikke italesat i den kommunale ældrepolitikks kvalitetsmål i Høje-Tåstrup kommune (Høje-Tåstrup kommune 2009). Foruden variationen i standarderne, synes standarder baseret på faglige indsigter fraværende, idet målsætningerne ikke læner sig op af et evidensbaseret grundlag.

Det er op til det enkelte plejehjems personale at sikre, at der leves op til målene. Fra kommunal side udføres der dog tilsyn med plejehjemmene, med henblik på at sikre at beboeren får den hjælp, der er behov for og for samtidig at sikre, de plejemæssige opgaver udføres på tilstrækkelig vis i henhold til de politiske fastsatte standarder (Petersen 2008, Videnscenter på ældreområdet 2009).

I stigende grad fordres desuden, fra samfundsmæssig side, at plejepersonalet bygger plejen på et evidensbaseret grundlag med henblik på at sikre en ensartet pleje af høj kvalitet. Dette fordrer, en faglig underbygget forståelse, hvor viden om forskningsresultater kombineres med viden om den individuelle beboer og plejehjemmets ressourcer (Willman, Stoltz & Bathesevani 2007). Dette angiver vigtigheden af, at personalet benytter forskningens videnskabelige resultater i tilrettelæggelsen af plejen.

Opsummerende kan derfor nævnes, at foruden fordringen om at plejepersonalet skal søge at efterleve anvisninger og mål, der er opstillet fra politisk side, fordres at de stræber mod evidensbaseret pleje.

2.3 Opsamling og indkredsning af problemstilling

På baggrund af ovenstående fremgår det tydeligt, at plejehjemsbeboerne oplever store udfordringer i hverdagen, hvorfor der med denne undersøgelse ønskes, at rette fokus herimod. Opmærksomheden vil henledes mod beboeres egne oplevelser, frem for personalets eller pårørendes perspektiv, eftersom det fra flere sider indikeres, at ansatte og pårørende ofte giver et andet billede af beboernes livssituation, end de ældre, som selv bor der (Gjerberg 1995, Mattiasson & Andersson 1997).

I undersøgelsen vil der desuden kun søges et indblik i oplevelser blandt beboere på traditionelle plejehjem, velvidende at der eksisterer alternative boformer som leve- og bomiljøer og beskyttede ældreboliger for de ældre. I leve- og bomiljøerne har der imidlertid været øget opmærksomhed mod hverdagslivet, hvorfor beboere på leve- og bomiljøerne kan have oplevelser, der er forskellige fra beboere på de traditionelle plejehjem (Hjorth-Hansen & Nielsen 2003). Hverdagsoplevelsen indenfor de forskellige kontekster anses derfor central at belyse hver for sig.

En indsigt i beboernes oplevelser af hverdagen kan være medvirkende til at identificere en retning for plejen, som er videnskabelig underbygget. Ydermere kan den informere i henhold til udarbejdelse af retningslinjer, der fremhæver sikring af en god hverdag, og som mindsker uensartethed i plejens anvisninger.

Forud for en yderligere præcision af undersøgelsen anses det således relevant at undersøge, om der eksisterer viden og forskning på området.

2.4 Litteraturgennemgang

Litteraturgennemgangen tager afsæt i en systematisk litteratursøgning i bibliotek.dk¹ og SveMed², med henblik på at identificere eksisterende viden om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen indenfor en nordisk kontekst.

I bibliotek.dk blev søgeordene *plejehjem* og *hverdag* anvendt, idet de udgør centrale begreber i undersøgelsens afgrænsning. To interessante referencer blev identificeret.

Den ene præsenterer et projekt ”Det afhængige hverdagsliv”, hvor medarbejdere på social- og sundhedsskolen i Herning, har indsamlet viden om ældres hverdagsliv og oplevelsen af dette hverdagsliv på baggrund af observationer og samtaler. Plejehjemsbeboeres oplevelser er også søgt fremstillet. Baggrunden for projektet er udsprunget af et ønske og behov for grundlæggende indsigt i hvorledes personalet, som i høj grad er med til at påvirke hverdagens betingelser, etablerer en god hverdag for de ældre. Personerne der står bag projektet angiver dog, at projektet ikke går under betegnelsen forskning (Elbrønd 2000). Ikke desto mindre er det dog en erkendelse om behovet for og vigtigheden af at opnå forståelse for blandt andet plejehjemsbeboeres hverdagsoplevelse og således forståelse for, hvordan personalet kan være med til at skabe en god hverdag.

¹ En database som indeholder henvisninger til det, der er udgivet i Danmark og findes på offentlige danske biblioteker (bibliotek.dk 2009).

² SveMed er en svensk database med reference til tidsskrifter og afhandlinger indenfor området sygdomsbehandling i Norden (Willman, Stoltz & Bathsevani 2007).

Foruden identifikation af projektet, blev der fundet en nylig norsk artikel omkring emnet. Artiklen refererer til et kvalitativt studie, udarbejdet af Slettebø (2008). Dette studie viser, på baggrund af interview med 14 beboere, at beboerne oplever tryghed ved at bo på plejehjem, men imidlertid er hverdagen også kendetegnet ved oplevelsen af ensomhed.

I SveMed, blev søgeordene oversat til engelsk, og der blev både søgt på fritext og emneord, såkaldte Mesh-termer (MH). Til beskrivelse af begrebet plejehjem anvendtes *Nursing homes* (MH), *Long-term-care* (MH), *Homes for the Aged* (MH) og *Nursing home. Daily life, Everyday life, Life-Change Event* (MH), *Activities of daily living* (MH) og *Attitude to health* (MH) blev anvendt som termer i relation til angivelse af ”oplevelsen af hverdagen”. Et norsk og to svenske artikler blev identificeret som centrale (Houg 1997, Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008).

En gennemgang af artiklerne vækker bekymring, idet beboernes oplevelser ikke kun angives med positivt fortegn. Carlson og Dahlberg (2002) viser blandt andet i deres kvalitative forskning, på baggrund af interview med 6 beboere, at beboerne oplever høj grad af ensomhed trods samvær med personale og de øvrige beboere.

Litteratursøgningen i de to databaser viser således, at beboernes oplevelse af hverdagen er et underbelyst område i den danske sygeplejefaglige litteratur, idet der kun blev fundet et dansk projekt på området. I modsætningen hertil foreligger der nordiske artikler på området.

Det er imidlertid ikke tydeligt, hvorvidt denne forskning er blevet anvendt i tilrettelæggelsen af plejen på landets plejehjem. Derfor anses det relevant, at synliggøre og fremhæve den eksisterende forskning.

2.5 At samle og syntetisere viden

I forsøget på at synliggøre den eksisterende forskningsbaserede viden og mindske risikoen for at forskningens fund om plejehjemsbeboernes oplevelser af hverdagen forbliver uudnyttede, vil en samling og integrering af disse artikler være hensigtsmæssig i en såkaldt kvalitativ metasyntese (Sandelowski & Barroso 2007). Sandelowski & Barroso (2007) angiver, at en kvalitativ metasyntese er anvendelig til at skabe indflydelse i forbindelse med udviklingen af evidensbaserede strategier indenfor sygeplejen, idet den metodologisk har til hensigt at forbedre udbyttet af den viden, som er produceret i de enkelte artikler, og frembringe en ny, integreret og mere omfattende fortolkning af fundene.

Fortalere for den kvalitative metasyntese hævder desuden, at den kvalitative metasyntese kan være medvirkende til at lette brugen af fund i sygeplejen for praktikerne, samtidig med at den har potentiale til at give indflydelse på politik (Sandelowski 2004, Bondas & Hall 2007).

Sameksisterende med fordelene, er der dog også flere udfordringer forbundet med metoden. og der fremhæves, at metoden er kompleks. Udfordringerne i henhold til udarbejdelsen af den kvalitative metasyntese har medført tvivl blandt flere omkring værdien af sådanne kvalitative metasynteser (Sandelowski & Barroso 2007).

Den kvalitative metasynteses evne til at synliggøre eksisterende viden om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen, dens evne til at udvide forståelsen af den eksisterende viden, udvikle evidensbaserede strategier og påvirke politiske målsætninger, gør imidlertid denne metode særlig anvendelig i denne undersøgelse. Derfor udformes undersøgelsen, i den grad det er muligt, som en kvalitativ metasyntese, med udgangspunkt i Sandelowski og Barrosos (2007) beskrivelser.

Formålet med undersøgelsen er således rettet mod at afprøve den kvalitative metasyntese med henblik på vidensudvikling og dermed identificere og integrere publiceret kvalitativ forskning, der udforsker plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen.

3. Problemformulering

Ud fra ovenstående beskrivelse og afgrænsning lyder undersøgelsens problemformulering:

Hvilken viden kan udledes af publicerede kvalitative forskningsfund om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen?

3.1 Begrebsafklaring

Forud for den videre proces redegøres for undersøgelsens brug af forskellige begreber.

Begrebet hverdag er et centralt begreb i denne undersøgelse. I litteratursøgningen blev det tydeligt at *hverdag*, *daily life* og *everyday life*, anvendes synonymt med begreber som blandt andet *life situation* og *life experiences*. Artikler, som anvender *lifesituation* eller *life experiences*, italesætter grundlæggende det samme som artikler, der anvender begreberne *hverdag*, *everyday life* eller *daily life*. I den videre behandling anvendes derfor udelukkende begrebet *hverdag*, som er dækkende over disse forskellige termer.

Den publicerede kvalitative forskning, der udgør et centralt element i en kvalitativ metasyntese, vil i det følgende omtales som *artikler* eller *publiceret forskning* og ikke *studier*. Dette skyldes,

Sandelowski og Barrosos (2007) angivelser af, at fokus i en kvalitativ metasyntese er artikler, og at artiklerne kun udgør en rekonstruktion af studier.

Begrebet *undersøgelse* anvendes derimod om udarbejdelsen af nærværende kvalitative metasyntese. I det følgende vil plejehjemsbeboere ind imellem omtales som beboere og plejehjemspersonalet omtales under begrebet *personalet*, velvidende at personalet består af forskellige faggrupper. I gruppen indgår både uuddannede, social- og sundhedshjælpere, social- og sundhedsassistenter samt sygeplejersker, men fælles for dem alle er, at de sammen varetager plejen af beboerne (Vinge, Kramhøft & Bøgh 2006).

4. Metode

I det følgende redegøres uddybende for undersøgelsens metodiske inspirationskilde, den kvalitative metasyntese. Den videnskabsteoretiske ramme belyses ligeledes, og undersøgelsens opbygning præsenteres for at tydeliggøre hvilke metodiske elementer, der anvendes. Det angives desuden hvorledes der i undersøgelsen arbejdes med optimering af validiteten.

4.1 Den kvalitative metasyntese

Undersøgelsen belyses ved at anvende en *kvalitativ* tilgang. Dette valg skal ses på baggrund af den identificerede eksisterende kvalitative forskning på området og den kvalitative tilgangs styrke og evne til at opnå forståelse af et sammensat og kompleks fænomen som menneskelige oplevelser (Sandelowski 2000, Malterud 2002).

Der findes flere forskellige tilgange til kvalitative metasynteser (Noblit & Hare 1988, Paterson et al. 2001, Sandelowski & Barroso 2007). Denne undersøgelses metode er inspireret af dele af bogen ”Handbook for Synthesizing Qualitative Research” udarbejdet af to amerikanske sygeplejeforskere Margarete Sandelowski³ og Julie Barroso⁴ (2007). Heri beskrives en systematisk metode til identifikation, vurdering, analyse og integration af kvalitative artikler indenfor et specifikt område, samtidig med at der løbende tilvejebringes forståelige guides, skemaer og andre eksempler fra deres egen forskning, der kan virke inspirerende. Sandelowski og Barroso giver således et overskueligt indblik i hvorledes en kvalitativ metasyntese kan tilrettelægges og udføres. Samtidig præsenterer de i bogen forskellige forslag til metoder og teknikker, der kan vælges til integrering, afhængig af

³ Margarete Sandelowski er sygeplejerske, Ph.d. og professor i sygepleje. Hun er ansat på ”School of Nursing” ved North Carolina University, Chapel Hill, USA (Sandelowski & Barroso 2007).

⁴ Julie Barroso er sygeplejerske, Ph.d. og ansat på North Carolina University, Chapel Hill, USA (Sandelowski & Barroso 2007).

undersøgelsens formål, studierne tilladelse og ønsket produkt. Metoden er således fleksibel og kan tilpasses egen undersøgelse. Disse ovenstående forhold medvirker sammen til, at Sandelowski og Barrosos metode findes anvendelig.

Sandelowski og Barrosos (2007) definerer den kvalitative metasyntese således:

”Qualitative metasynthesis is an interpretive integration of qualitative findings that are themselves interpretive syntheses of data, including the phenomenologies, ethnographies, grounded theories, and other coherent descriptions or explanations of phenomena, events, or cases that are the hallmark findings of qualitative research” (s. 18).

Den kvalitative metasyntese har således til hensigt at integrere fortolkede fund fra forskellige artikler og skabe en større fortolkende forståelse af inkluderede artiklers fund.

Samtidig søger den kvalitative metasyntese ligeledes at forblive tro mod de fortolkende udførelser i hver artikel, og slutproduktet er en integrering af undersøgelsesfund i modsætningen til en sammenligning eller kritik af fundene (ibid.). I denne undersøgelse søges derfor en ny fortolkning af fundene i de artikler, der har undersøgt oplevelsen af hverdagen blandt plejehjemsbeboere, hvilket kan bidrage til en ny forståelse af fundene i de inkluderede artikler.

4.2 Videnskabsteoretisk ramme

I det følgende redegøres for den videnskabsteoretiske ramme, som i nærværende undersøgelse er inspireret af Hans Georg Gadamer⁵ hermeneutik. Sandelowski og Barroso omtaler ikke eksplicit den kvalitative metasynteses videnskabsteoretiske position i deres metodebeskrivelse, hvorfor det har været med mange overvejelser, at inddrage sådanne refleksioner i undersøgelsen. Valget faldt dog på inddragelse heraf, idet denne position er grundlæggende for, hvorledes man forstår og forholder sig til ens datamateriale, og idet den angiver hvilken forståelse af vidensudvikling, der ligger til grund for undersøgelsen.

Forud for undersøgelsen fremstilles derfor en kort udlægning af Gadamer hermeneutiske filosofi, for at præsenteres hvorledes denne tænkning danner rammen for undersøgelsens vidensudvikling. Afsnittets primære teoretiske kilde er den danske oversættelse af Gadamer værk ”Sandhed og Metode” (2004). Som supplement anvendes Dahlager og Fredslunds (2007) samt Jensens (1999) udlægninger af Gadamer filosofi.

⁵ Hans Georg Gadamer (1900-2002) var tysk filosof og har videreudviklet den traditionelle hermeneutik (Gadamer 2004).

4.2.1 Hermeneutikken

Undersøgelsen er rettet mod fortolkning af publicerede forskningsfund og erhvervelse af øget forståelse om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen. Tilgangen til undersøgelsen placerer sig således indenfor en hermeneutisk ramme, idet hermeneutikken betegnes som teksttolkning eller forståelselære af det foranderlige, hvor formålet er at komme frem til en gyldig og almen forståelse (Jensen 1999, Gadamer 2004).

Forforståelse og forståelse er to centrale begreber i hermeneutikken. Gadamer angiver, at forforståelsen altid er tilstedeværende og en nødvendig betingelse for overhovedet at kunne forstå. Den udgøres af de fordomme, forskeren har, og omfatter således alt det forskeren ved på forhånd eller tror om fænomenet, der undersøges (Gadamer 2004, Dahlager & Fredslund 2007).

Forforståelsen angiver med andre ord forskerens horisont, som er det ståsted, vedkommende har, og som kan begrænse synsmulighederne (Gadamer 2004). Horisonten kan beskrives som *"en række af uundgåelige, underforståede, begreber, teorier og erfaringer, som farver vores udlægning af tilværelsen og den verden vi befinder os i"* (Jensen 1999, s. 141).

Et vigtigt redskab i tolkningen og forståelsen er derfor forskeren selv. Derfor anses det som værende vigtigt at være bevidst om egen forforståelse og synliggøre forforståelsen, da den kan påvirke fortolkningsprocessen og opsætte grænser for forståelseshorisonten.

Min teoretiske forforståelse er tydeliggjort i beskrivelsen af baggrunden indledningsvis, mens den faglige forforståelse udgør mit faglige perspektiv og treårige erfaring som sygeplejerske indenfor ældreplejen. Den metodiske forforståelse kommer til udtryk i undersøgelsens metodiske overvejelser, som vil blive præsenteret i et særskilt afsnit efterfølgende (Dahlager & Fredslund 2007). Denne forforståelse bringes med ind i fortolkningsprocessen, og fortolkningen vil have udgangspunkt i denne forforståelse.

Forståelse, der i Gadamers (2004) begrebsverden angives som horisontsammensmeltning, opstår i mødet mellem to horisonter, hvor den ene forsøger at sætte sig i den andens sted. Dette kræver åbenhed og modtagelighed. I en sammensmeltning sættes forforståelsen i spil og horisonten udvides i forståelse, hvorved der skabes en ny mening og forståelse (ibid.).

Forståelse tænkes således, indenfor en hermeneutisk ramme, fremmet ved at forforståelsen sættes i spil og ved en åbenhed overfor påvirkninger og forståelser (Dahlager & Fredslund 2007). Dette efterstræbes i denne undersøgelse ved at diskutere processens faser med interessenter og vejleder. Endvidere søges en åben bevidst tilgang til de publicerede forskningsfund, ved at søge at forfølge de svar, der ikke "passer ind i" den forudindtagede viden om problemstillingen.

Forståelse er, ifølge Gadamer, en flygtig karakter, idet forforståelsen hele tiden ændres. Forståelsen undergår således konstante forandringer i det kontinuerlige møde med andre horisonter (Jensen 1999, Gadamer 2004). Idet min forforståelse løbende vil ændres, og dermed også fortolkningen og forståelsen, vil materialet der arbejdes med anses som uudtømmeligt. Afhængigt af hvor fortolkeren befinder sig forståelsesmæssigt, vil syntesen fremstå ud fra dette ståsted. Undersøgelsens syntese skal derfor anses som et produkt af mit forståelsesmæssige ståsted på nuværende tidspunkt.

4.3 Undersøgelsens opbygning

En kvalitativ metasyntese refererer både til en analytisk proces og til et fortolkningsprodukt, hvilket har betydning for præsentationen af denne undersøgelse (Sandelowski & Barroso 2007). Den analytiske proces referer til metoden, der er anvendt for at nå produktet af metasyntesen, mens fortolkningsproduktet udgør syntesen. I præsentationen lægges der derfor både vægt på beskrivelse af processen og fremstilling af syntesen.

Sandelowski og Barroso (2007) angiver, at en kvalitativ metasyntese er en proces, bestående af indhentning, udvælgelse, vurdering, analyse og integration af kvalitativ forskning.

Fremgangsmåden i denne undersøgelse er derfor indledningsvis udarbejdelse af en systematisk og udtømmende søgning med henblik på identifikation af publiceret kvalitative forskning om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen. Den største trussel mod validiteten i en metasyntese er, ifølge Sandelowski og Barroso (2007), en manglende systematisk og udtømmende søgning, hvorfor søgeprocessen og opsatte parametre for søgningen fremstilles udførligt indledningsvis. De opsatte parametre udgør undersøgelsens inklusions- og eksklusionskriterier.

Udvælgelsen af den publicerede kvalitative forskning foregår trinvis i henhold til de opsatte parametre. I søgningen udvælges artikler på baggrund af gennemgang af titel og et eventuelt resume. Disse udvalgte artikler gennemlæses efterfølgende, med henblik på nærmere bestemmelse af om de opfylder de opstillede parametre.

Udvalgte artikler vil blive vurderet individuelt, hvortil Sandelowski og Barrosos "Guide til læsning og vurdering af kvalitative artikler" anvendes (ibid.). I den individuelle vurdering er der særligt fokus på klassifikation af artiklernes fund, som udgør undersøgelsens datamateriale. Sandelowski og Barrosos (2003) klassifikationssystem af kvalitative artiklers fund anvendes hertil. Der sker en yderligere og sidste ekskludering af artikler på baggrund af denne individuelle vurdering, som der vil blive argumenteret for.

De endeligt inkluderede artikler vil blive inddraget i en komparativ vurdering, for at tydeliggøre det grundlag syntesen vil hvile på. Artiklerne vil her præsenteres i et komparativt skema med fremstilling af relevante karaktertræk i den inkluderede publicerede forskning. Artiklernes tidsmæssige fokus efter overflytningen til plejehjem fremhæves yderligere i en særskilt figur. Udarbejdelsen af det komparative skema og den tidsmæssige figur er inspireret af Sandelowski og Barrosos (2007) forslag til en komparativ vurdering.

Vurderingerne medvirker til at klargøre artiklerne til analyse og integration. Sandelowski og Barroso (2007) angiver, at forskellige analytiske tilgange kan anvendes til integration af fund. De tilbyder derfor flere metoder afhængig af formålet med syntesen, fundenes tilladelse af fortolkende behandling og ønsket slutprodukt. Valget af analysemetode i denne undersøgelse er den konstante komparative analyse, inspireret af Strauss og Corbin, idet den tillader integration af inkluderede artiklers fund, således at der kan opnås øget forståelse af beboernes oplevelse af hverdagen (Strauss & Corbin 1998, Sandelowski & Barroso 2007). Da incitamentet for denne undersøgelse er at indfange kompleksiteten af hverdagsoplevelser indenfor en bestemt social kontekst eller sammenhæng, synes den konstante komparative analyse desuden særlig velegnet. Dette skyldes, at analysemetoden tager højde for, at oplevelser er sameksisterende med vilkår, og dermed at menneskelige oplevelser udformes i en sammenhæng, som ikke kan forstås udenfor denne kontekst (Strauss & Corbin 1998). Valget af denne analysemetode betyder derfor, at der i søgningen mod at opnå større forståelse ikke kun bliver fokuseret på oplevelsen i sig selv, men oplevelsen knyttes til vilkårene ved plejehjemskonteksten.

Analysen består, i overensstemmelse med Strauss og Corbins (1998) angivelser, af en åben -, aksial – og selektiv kodning, der fører til identifikation af en kernekategori og dertilhørende underkategorier. Der vil blive redegjort for undersøgelsens tre kodningsprocesser, som fører til identifikation af en kernekategori, der udgør fortolkningsproduktet eller den såkaldte syntese. Syntesen fremstilles både på narrativ og billedlig vis, hvilket anbefales af Sandelowski og Barroso (2007). De angiver, at syntesen skal tilbyde en fuld integreret beskrivelse af fænomenet, der undersøges, og at denne beskrivelse med fordel kan fremstilles i en visuel figur med henblik på at sammenfatte de centrale dele af den enorme mængde data (ibid.) Kernekategoriens bestanddele, de såkaldte underkategorier, præsenteres enkeltvis efterfølgende for at uddybe og tydeliggøre syntesen. Centrale dele af fund fra syntesen vil efterfølgende blive diskuteret med anden relevant forskningslitteratur, for yderligere at forstå beboernes oplevelser yderligere og belyse mulige retninger for plejen.

Undersøgelsens validitet vil desuden blive diskuteret med udgangspunkt i Sandelowski og Barrosos (2007) præsenterede former for validitet. Disse er deskriptiv -, fortolkende -, teoretisk - og pragmatisk validitet. Ydermere diskuteres undersøgelsens valg af metode set i lyset af den kritik, der har været rettet mod værdien af at udarbejde kvalitative metasynteser.

Undersøgelsen afsluttes med en konklusion og en perspektivering, hvor nytten af undersøgelsen og mulige implikationer for fremtiden fremhæves.

4.3.1 Audit trail

Et krav til en anvendelig kvalitativ metasyntese er gennemsigtighed i den analytiske proces, idet gennemsigtighed er afgørende for vurderingen af syntesens validitet. Dette er særligt afgørende, idet den kvalitative metasyntese bærer præg af forskellige vurderinger og valg undervejs (Sandelowski 2006). En åben og synlig beskrivelse af metoden og arbejdsprocessen er derfor vægtet højt i undersøgelsen. Vurderinger og valg undervejs i processen vil ydermere ekspliciteres ved at udarbejde en audit trail⁶. Hensigten med en sådan er at dokumentere og synliggøre de forskellige valg, der er truffet gennem undersøgelsen med henblik på at inddrage læseren heri, og ved eventuelle tvivlsspørgsmål kan læseren hente svar heri (Sandelowski & Barroso 2007).

Hele undersøgelsens audit trail består af et omfattende materiale, hvorfor kun de mest centrale dele vil fremgå som bilag. Disse er bestående af en søgeprotokol, der yderligere uddyber valg og refleksioner i forbindelse med litteratursøgningen (bilag 1), et dokument som fremstiller den individuelle vurdering af artiklerne (bilag 2) samt et dokument, der fremstiller valg og vurderinger i henhold til den trinvis udvælgelse af artikler (bilag 3).

5. Litteratursøgning

I det følgende redegøres og begrundes for litteratursøgningen med henblik på identifikation af publicerede forskning om beboeres oplevelse af hverdagen. Fastsatte parametre forud for søgningen, generelle valg i søgningen og de forskellige databasesøgninger vil derfor præsenteres i det følgende.

5.1 Fastsatte parametre

Forud for søgningen blev der fastsat parametre i henhold til emne, population, tid og metode, hvilket anbefales af Sandelowski og Barroso (2007).

⁶ En særskilt rapport, tilhørende undersøgelsen, der indeholder dokumentation for vurderinger og valg undervejs (Sandelowski & Barroso 2007).

Det ennemæssige område knyttes til ”oplevelse af hverdagen”. Artikler, som retter fokus mod et specifikt anliggende ved oplevelsen af hverdagen på plejehjem, for eksempel oplevet tab i hverdagen eller oplevelser af aktiviteter i hverdagen, ekskluderes, idet problemformuleringen ikke rettes mod et specifikt hverdagsanliggende, men hverdagen generelt. Desuden vil artikler, der udelukkende fokuserer på tilpasnings- eller overflytningsprocessen ekskluderes, idet der ønskes forståelse for oplevelsen af hverdagen frem for oplevelsen af tilpasningen eller overflytningen. Populationen er plejehjemsbeboere. Artikler, der inddrager flere populationsgrupper end plejehjemsbeboere vil blive ekskluderet, med mindre fundene i forhold til beboerne kan adskilles fra fund i henhold til øvrige grupper. Artikler, der udelukkede undersøger oplevelse af hverdagen blandt beboere med særlige diagnoser ekskluderes, idet forskellige diagnoser kan forårsage specielle oplevelser knyttet til diagnosen. Artikler omhandlende dementes oplevelser vil af samme årsag ekskluderes. Plejehjemskonteksten ønskes ydermere sammenlignelig med forholdene på danske plejehjem, idet der ønskes en viden, som kan anvendes og gælde som evidens indenfor en dansk kontekst. Der kan eksistere betydningsfulde forskelle mellem plejehjem fra forskellige lande i relation til både organisatoriske og kulturelle aspekter, hvorfor artikler, der indikerer betydningsfulde kulturelle afvigelser i forhold til danske forhold, vil ekskluderes (Bergland & Kirkevold 2006, Sandelowski & Barroso 2007).

Den tidsmæssige ramme for søgningerne blev fastsat til at forløbe fra medio januar 2009 til ultimo februar 2009. Artikler, som er ældre end 1989, ekskluderes grundet den hastige udvikling indenfor plejehjemsområdet og ældreomsorgstænkningen (Hjorth-Hansen & Nielsen 2003).

Det metodiske parameter fastsættes til udelukkende at inddrage artikler, der rapporterer om kvalitativ forskning, og som er indhentet fra faglige tidsskrifter, formidlet på dansk, norsk, svensk eller engelsk, idet disse sprog kun beherskes. Afhandlinger og bøger ekskluderes, da disse vurderes for omfattende at inddrage i denne undersøgelse grundet deres ofte omfangsrige sidetal (Sandelowski & Barroso 2002a, 2007). Alternativt kvalitativt inspirerende præsentationer som journalistiske beskrivelser ekskluderes ligeledes.

I undersøgelsen anvendes Sandelowski og Barrosos (2007) definition af kvalitativ forskning. De angiver, at kvalitativ forskning er en paraplybetegnelse for studier, der udforsker hvorledes mennesker forstår, oplever, fortolker og fremstiller den sociale verden. Artikler, der mikser kvalitative og kvantitative data ekskluderes derfor, hvis de kvalitative fund ikke kan adskilles fra de kvantitative.

5.2 Generelle valg i søgningen

I bestræbelsen på at identificere publiceret kvalitativ forskning blev der, foruden den indledningsvise søgning i bibliotek.dk og SveMed, udarbejdet en omfattende søgning i CINAHL, PubMed og PsykInfo. Disse databaser, der blev valgt i samråd med en bibliotekar⁷, indeholder alle sygeplejevidenskabelige referencer, hvorfor de er relevante i søgningen (Willman, Stoltz & Bathsevani 2007, Buus m.fl. 2008). Endvidere foretages en citationssøgning i Web of Science, da søgninger i denne database også anbefales i omfattende litteratursøgninger (Sandelowski & Barroso 2007, Buus m.fl. 2008).

Søgestrategien indbefattede systematisk bloksøgning kombineret med en mere usystematisk kædesøgning.

Systematisk bloksøgning blev anvendt som primær søgestrategi, hvor de forskellige facetter af problemformuleringens indhold blev opdelt i tre blokke. Dette blev gjort for at indsnævre søgningen og sikre systematik (Buus m.fl. 2008). Blok 1 angav søgeord, der kunne identificere undersøgelsens population, mens blok 2 indeholdt termer i relation til emnet. Blok 3 angav søgeord i henhold til at indfange kvalitative studier. De tre blokkes fokus er skildret i figur 1.

Figur 1: Bloksøgningens tre blokke

Blok 1: Populationen	Blok 2: Emnet	Blok 3: Metode
Plejhjemsbeboere	Oplevelsen af hverdagen	Kvalitative studier

Blokkenes indhold blev oversat til emneord og fritekstermer i de forskellige databaser. Grundet databasernes forskellige måder at opbygge emneord på, vil indholdet i blokkene være forskellige i databaserne

Kædesøgningen bestod af søgning i relevante artiklers referencelister, søgning efter artikler, der er indholdsmæssigt relaterede og citationssøgning på relevante artikler og forfattere (Sandelowski & Barroso 2007, Buus m.fl. 2008).

Der blev ikke foretaget en manuel søgning i fagblade, som Sandelowski & Barroso (2007) anbefaler, idet dette, på baggrund af denne undersøgelses omfang, blev vurderet som værende for tidskrævende.

⁷ Birgit N. Christensen, bibliotekar på Det Sundhedsvidenskabelige Bibliotek/Statsbiblioteket.

I bestræbelsen på mest fordelagtige brug af databaserne blev der sikret assistance i søgningen fra en bibliotekar (ibid.). Søgningen blev først afsluttet efter at havde opnået en høj grad af genfinding⁸, hvilket viste sig ved at de samme artikler dukkede op gentagne gange. Dette kan vidne som indikator for, at der er foretaget en udtømmende søgning (Sandelowski & Barroso 2007, Buus m.fl. 2008).

I søgningen blev artikler udvalgt på baggrund af gennemgang af titel og et eventuelt tilstedeværende resume. De artikler, der ikke umiddelbart kan inkluderes herudfra, grundet manglende beskrivelser i titel eller resume, blev udvalgt til nærmere vurdering.

5.3 Søgning i bibliotek.dk og SveMed

I den indledningsvise søgning i bibliotek.dk og SveMed, blev der som nævnt udvalgt fire artikler. Disse blev fundet relevante til videre vurdering: Slettebø 2008, Sainio & Hansebo 2008, Carlsson & Dahlberg 2002, Houg 1997.

5.4 Søgning i CINAHL

I CINAHL blev der både søgt på fritext og på emneord, såkaldte CINAHL headings (MH). De anvendte søgeord til identifikation af artikler i henhold til populationen var i denne database *Nursing Home Patients* (MH), *Nursing Homes* (MH) og *Long-Term-Care* (MH), mens søgeordene i henhold til emnet var *Daily life*, *Everyday life*, *Life Experiences* (MH) og *Attitude to life* (MH). Søgeord i henhold til kvalitative metoder blev også identificeret. En søgning på udelukkende *qualitative studies* (MH) gav færre antal hits, end en søgning på hver af de kvalitative forskningsmetoder, hvorfor det blev anset relevant at søge særskilt på de enkelte kvalitative metoder. Sandelowski og Barrosos (2007) udarbejdede søgetermer for de enkelte kvalitative forskningsmetoder⁹ blev derfor alle anvendt.

Efter gennemlæsning af 76 titler og eventuelt tilhørende resume, blev 6 artikler identificeret som relevante til videre gennemlæsning og vurdering: Tsai & Tsai 2008; Hauge & Heggen 2008; Wadensten 2007; Andersson, Pettersson & Sidenvall 2007; Spencer et al. 2001; Running 1997.

⁸ Genfinding, "recall", er en betegnelse for forholdet mellem antallet af fundne, relevante referencer og det totale antal relevante referencer i databasen (Buus m.fl. 2008).

⁹ Tabel 3.3 angiver 21 søgetermer for kvalitative forskningsmetoder: case study, constant comparison analysis, content analysis, conversation analysis, descriptive study, discourse analysis, ethnography, exploratory, field observation, field study, focus group, grounded theory, hermeneutic, interview, narrative, naturalistic inquiry, participant observation, phenomenology, qualitative study, semiotics og thematic analysis (Sandelowski & Barroso 2007, s. 71).

En kædesøgning på ovenstående artikler resulterede i yderligere 3 artikler. Én af disse var en artikel, der også var fundet i SveMed, hvorfor kun to blev udvalgt til videre vurdering: Johannesen 2005; Liukkonen 1995.

5.5 Søgning i PubMed

I PubMed blev følgende søgeord valgt til beskrivelse af blok 1: *Nursing Homes* (MH), *Long-Term-Care* (MH), *Homes for the Aged* (MH). Søgeordene *Daily life*, *Everyday life*, *Life Change Event* (MH), *Life experiences*, *Life situation* og *Attitude to Health* (MH) indgik i blok 2. "MH" angiver emneordene i PubMed. Til identifikation af publiceret kvalitativ forskning blev der også i denne database søgt på hver enkelt kvalitativ metode. Dette valg skyldes, foruden Sandelowski og Barrosos anbefaling, at emneordet *qualitative research* først er tilføjet databasen i 2003. Kvalitative artikler før dette årstal medtages derfor ej ved søgning på emneordet alene.

Titler og eventuelt resume blev gennemgået på 426 hits. Tre relevante artikler var gengangere fra søgningen i CINAHL, men der blev dog identificeret tre nye, som var velegnede til yderligere gennemlæsning og vurdering: Iwasiw et al. 2003, Fiveash 1998 og Iwasiw et al. 1996.

En kædesøgning på de relevante artikler resulterede ikke i nye artikler udover de hidtil fundne.

5.6 Søgning i PsykInfo

Følgende søgeord blev anvendt til at indfange indholdet i blok 1: *Nursing Homes* (DE), *Long-Term Care* (DE) og *Residential Care Institutions* (DE). Blok 2 bestod af termerne *Daily life*, *Everyday life*, *Life experiences* (DE), *Life experiences*, *Experiences Events* (DE), *Attitude toward Aged* (DE), *Attitude toward Aging* (DE) og *Client attitude* (DE). DE angiver emneordssøgning i denne database. Emneordet *qualitative research* blev ligeledes først indekseret i 2003 i PsykInfo, hvorfor der blev foretaget en søgning på de enkelte kvalitative metoder i blok 3.

I søgningen blev der identificeret 132 artikler. Ved gennemgang af titel og resume blev der ikke fundet nye artikler ud over de, der var fundet i de øvrige databaser.

5.7 Den usystematiske kædesøgning

I den usystematiske kædesøgning blev de udvalgte artiklers referencelister gennemgået, med henblik på identifikation af nye relevante artikler (Sandelowski & Barroso 2007, Buus m.fl. 2008). Dette ledte til yderligere to artikler, der syntes relevante ud fra vurdering af titel og indhentet resume: Ice 2002 og Kahn 1999.

I Web of Science blev der ligeledes udført en citationssøgning på forfatterne til de relevante artikler for at udforske, om de havde udarbejdet flere publicerede artikler indenfor emnet (Buus m.fl. 2008). Dette resulterede dog ikke i nye relevante artikler.

I den systematiske søgning blev der identificeret flere interessante Ph.d. studier og afhandlinger i henhold til emnet, hvorfor der slutteligt, i Web of Science, blev søgt på forfatterne til disse med henblik på at undersøge om disse havde affødt en publiceret artikel (ibid.). Dette resulterede dog ej heller i nye artikler.

Søgningerne er uddybende dokumenteret i audit trailen (bilag 1).

6. Udvalgelse af artikler

Den omfattende litteratursøgning resulterede i identifikation af 17 relevante artikler. Hele indholdet i artiklerne blev gennemlæst med henblik på en vurdering af, om de opfyldte undersøgelsens fastsatte parametre, og dermed om de var velegnede til at medtage i den videre proces. På baggrund af gennemlæsningen blev 8 af de 17 artikler ekskluderet. I det følgende fremstilles og begrundes for eksklusion af artikler efter gennemlæsning.

Hauge og Heggens (2008) publicerede forskning har fokus på oplevelsen af hverdagen udelukkende i henhold til ophold i fælles-arealer. Artiklen retter således fokus mod et specifikt anliggende ved hverdagen, hvorfor det ekskluderes.

Tsai og Tasis (2008) undersøger beboeres oplevelse af at bo på plejehjem. Artiklen ekskluderes imidlertid på baggrund af dets fund, der ikke synes, at kunne gøres gældende indenfor en dansk kontekst. Via en tematisk analyse udledes der en kernekategori, som reflekterer essensen af beboernes oplevelser. Denne lyder således: ”oplevelsen af et midlertidig hjem med henblik på at nære sundheden”. Fundene indikerer, at beboerne forventer, at deres helbred forbedres grundet den professionelle pleje der tilbydes. Desuden oplever beboerne, at plejehjemmet er et sted, hvor de skal opholde sig kortvarigt, idet de forventer, at deres børn vil drage omsorg for dem i børnenes hjem. Oplevelserne synes at have udspring i asiatiske landes moralske og sociale værdier, og disse oplevelser er ikke overførbare til danske forhold, idet plejehjemmene i Danmark primært betragtes som beboernes sidste varige hjem (Jakobsen 2000).

Johannesens artikel (2005) inddrages desuden heller ikke i den videre proces, idet informanterne ej er bosiddende på plejehjem. I Iwasiw et al.'s (2003) artikel refereres, at informanterne både består af plejehjemsbeboere og beboere på et hospital for kronikere. Fundene i henhold til plejehjemsbeboere er dog ikke adskilte fra de øvrige informanter, og ekskluderes derfor.

Ices (2002) artikel ekskluderes idet artiklen ved nærmere gennemlæsning refererer til kvantitativ forskning. Spencer et al. (2001) undersøger oplevelser af hverdagen blandt beboere på et ”personal care home”. Artiklen medtages ikke i den videre proces, idet der i artiklen beskrives, at et ”personal care home” ikke kan sammenlignes med et plejehjem.

Kahns (1999) publicerede forskning fremstiller den proces plejhjemsbeboerne benytter i forbindelse med tilpasningen til plejehjemmet. I artiklen er der således fokus på beboernes tilpasning frem for oplevelse af hverdagen, hvorfor det ekskluderes.

Artiklen af Iwasiw et al. (1996) ekskluderes ligeledes, idet den omhandler beboeres beskrivelser af oplevelser særligt relateret til tiden før overflytning til plejehjem samt overflytnings-oplevelsen.

De resterende 9 artikler opfylder undersøgelsens opsatte parametre, hvorfor de er anvendelige til en videre vurdering. Disse er: Slettebø 2008, Sainio & Hansebo 2008, Wadensten 2007, Andersson, Pettersson & Sidenvall 2007, Carlsson & Dahlberg 2002, Fiveash 1998, Houg 1997, Running 1997 og Liukkonen 1995.

7. Artikelvurdering

I dette afsnit præsenteres den individuelle vurdering af artiklerne. Lokalisering og klassifikation af artiklernes fund er centralt i denne vurdering, hvorfor dette fremstilles særskilt, og der redegøres for yderligere ekskludering af artikler på baggrund af klassificeringen. Slutteligt fremstilles den komparative vurdering af de endeligt inkluderede artikler.

7.1 Individuel vurdering

Forud for den endelige inddragelse af artiklerne i den kvalitative metasyntese er de ni udvalgte artikler vurderet individuelt. Formålet med denne vurdering er, foruden at få et overordnet forståelse af artiklernes indhold, metode og opsætning, at sikre, at artiklerne stadig opfylder de fastsatte parametre og er værdige til inddragelse i analysen. Et vigtigt element i vurderingen er ligeledes, at klassificere artiklernes fund, idet fundene udgør de primære data i en kvalitativ metasyntese (Sandelowski & Barroso 2007).

Sandelowski og Barroso (2002b, 2007) fremstiller en ”Guide til læsning og vurdering af kvalitative studier”¹⁰, som de anbefaler at anvende som redskab i den individuelle vurdering. De foreslår, at artiklernes centrale indholdselementer noteres i guiden, for at synliggøre hvilken information der er

¹⁰ Guiden opdeler og ordner de elementer, der typisk er til stede i en forskningsartikel og hjælper til at identificere centrale dele i artiklen. Guiden kan således hjælpe læseren til at udføre en skønsmæssig vurdering af kvalitative artikler (Sandelowski & Barroso 2002b, 2007).

til stede, og hvilken der er fraværende. Herved bliver det muligt at vurdere, om de elementer, der er svagt belyst, har betydning for artiklens samlede værdi, og det bliver muligt at give en velovervejet vurdering af artiklen (Sandelowski & Barroso 2007). Sandelowski og Barroso (2007) fremhæver vigtigheden af, at man som læser har forståelse for variation i kvalitativ forskning og forståelse for, at forskerne er underlagt begrænsninger i forhold til formidling af studiet. De er ydermere fortalere for, at artikler ikke ekskluderes på baggrund af vurderinger af, om artiklerne opfylder et sæt specifikke kvalitetskrav, idet der ej kan opnås konsensus om kvalitetskriterier indenfor de mange varierende kvalitative metoder til forskning.

I denne undersøgelse blev guiden således anvendt, og i audit trailen præsenteres vurderingerne af de ni artikler (bilag 2). Guiden er, som det anbefales, ikke brugt systematisk men dynamisk i interaktion med den enkelte artikel (ibid.). Dette betyder, at der kan være foretaget specifikke vurderinger i en artikel, som ej er foretaget i en anden. Dette bestemmes af de enkelte artiklers indhold. Hovedfokus i vurderingerne var formålet, den teoretiske ramme, metoden, deltagerantal og – karakteristik, dataindsamlingen, dataanalysen, de primære fund, sekundære fund og typer af fund. I vurderingen blev det klart, at artiklerne havde forskellige styrker og svagheder. I to artikler manglede der information i henhold til analysemetode. Dette gjorde sig gældende i Houg (1997) og Fiveashes (1998) artikel. De blev dog ikke ekskluderet på baggrund heraf, da det, ifølge Sandelowski og Barroso (2007), ikke er eksklusionsgrund. Det faktum, at der mangler noget i en artikel, er ikke ensbetydende med, at det mangler ved selve studiet.

Det blev imidlertid vurderet, at Hougs (1997) artikel manglede flere centrale oplysninger. Dette værende blandt andet oplysninger i henhold til analysemetode og forskningens fremgangsmåde generelt. I artiklen præsenteres primært fundene. Det blev særligt overvejet, om den manglende information i denne artikel var en berettigelse til at ekskludere artiklen. Imidlertid blev der rådet bod på den manglende information ved at indhente de manglende centrale oplysninger fra Hougs rapport ”Takk, bare bra...?” (1996), som artiklen er udarbejdet på baggrund af.

Et centralt element i vurderingerne var, foruden vurdering af manglende information, en nøje vurdering af, om de beskrevne plejehjemsforhold i de ni udenlandske artikler var overensstemmende med forholdene på danske traditionelle plejehjem, idet dette var et væsentligt parameter for inklusion. Information om plejehjemskarakteristikkerne i de forskellige artikler varierede. Fem artikler berettede om forhold, der kunne sammenlignes med danske forhold, som blandt andet personalesammensætningen, muligheden for individuelle lejligheder, tilbud om aktiviteter for beboerne i hverdagen og kommunal organiseret pleje (Kofod 2008, Vinge, Kramhøft

& Bøgh 2006). Fire studier berettede dog ikke i særlig grad om forholdene ved konteksten (Carlsson & Dahlberg 2002, Running 1997, Houg 1997, Luikkonen 1995). På baggrund af identifikationen af at tre af disse studier er udført indenfor nordisk kontekst, blev det vurderet at Carlsson & Dahlbergs (2002), Hougs (1997) og Luikkonens (1995) artikler kunne inddrages. Dette grundet nordiske landes forholdsvise sammenlignelighed (Rostgaard 2005, Bergland & Kirkevold 2006, Videnscenter på Ældreområdet 2009). Runnings (1997) artikel refererer imidlertid til forskning udført i USA, hvor der, i relation til hverdagslivet, eksisterer markante forskelle ved plejehjemsforholdene sammenlignet med Danmark (Bergland & Kirkevold 2006). Dette resulterede i betænkelighed ved at inddrage artiklen i syntesen.

Der blev dog ikke ekskluderet artikler på baggrund af manglende information eller manglende opfyldelse af opsatte parametre, men derimod kun på baggrund af vurdering af artiklernes fund, hvilket præsenteres i det følgende afsnit.

7.1.1 Lokalisering og klassifikation af fund

Et hovedanliggende i den individuelle vurdering er lokalisering og klassifikation af artiklernes fund, idet nogle fund er mere velegnede til inddragelse i kvalitativ metasyntese end andre (Sandelowski & Barroso 2007).

Til lokalisering af fundene var Sandelowski og Barrosos (2003, 2007) definition af fund styrende. De definerer fund som forskerens udtalelser, vurderinger og fortolkninger, der er funderet i indsamlet data, og som udgør det analytiske arbejde. Fundene anses for at være adskillelige fra data og analyse, hvor data udgør case-beskrivelser, citater eller begivenheder, mens analysen anses som kodningsskemaer, visuelle displays og andet behandling af data med henblik på udarbejdelse af fortolkning. Fundene fordres derfor at være adskilte fra data og analyse for at kunne inddrages i en kvalitativ metasyntese.

De varierende rapporteringsstile indenfor kvalitativ forskning kan vanskeliggøre arbejdet med at identificere fund. Sandelowski og Barroso (2002a) angiver, at fund kan præsenteres næsten hvor som helst i en artikel.

I denne undersøgelse blev der således ledt efter fund i hele artiklen, og fundene blev primært lokaliseret i artiklernes resultat- og diskussionsafsnit. Fundene blev konkret søgt identificeret ved at farvekode henholdsvis data, analyse og fund. Farvekodningen hjalp således med at skelne fund fra data og analyse-materiale.

Lokaliseringen af fund var nødvendig for den efterfølgende klassificering. Til klassificeringen af fund blev Sandelowski og Barrosos (2003) klassifikationssystem anvendt. De kategoriserer fundene ud fra graden af datatransformation indenfor følgende kategorier: *ingen fund*, *emne oversigt*, *tematisk oversigt*, *begrebsmæssige/tematiske beskrivelser* og *fortolkende forklaringer*. *Ingen fund* er betegnelsen for præsentation af ufortolkede data, hvor data gengives i deres oprindelige form, mens *emne-oversigter* er fund, der er transformeret og organiseret i overfladiske klassifikationssystemer og præsenteret i form af kvantitative opgørelser. Disse to former for fund forbliver derfor lig med eller nær de oprindelige data (ibid.). I artikler, hvor fund fremstilles som *tematiske oversigter*, gives fundene i form af præsentation af datamønstre, der skimtes i data-materialet, eller er de organiseret på baggrund af begreber importeret fra andet litteratur. Desuden tilbydes en beskrivelse af temaerne (ibid.). Sandelowski og Barroso (2003, 2007) angiver, at artikler, der indeholder fund i henhold til de tre først angivne kategorier, ikke er anvendelige til inddragelse i en kvalitativ metasyntese. Dette skyldes ikke, at der er tale om lav kvalitet, men at sådanne artikler refererer til andet end forskning. De to sidstnævnte kategorier af fund er, i betragtning af Sandelowski og Barroso (2007) anvisninger, velegnede til at blive inddraget i en kvalitativ meta-syntese, da disse enten er omfortolkninger af data til tematiske eller begrebsmæssige beskrivelser eller en fuldstændig fortolkende forklaring af data. Disse to kategorier tilbyder således høj grad af datatransformation. I denne undersøgelse blev Runnings (1997) fund klassificeret som *ingen fund*. Dette begrundes med, at artiklen udelukkende præsenterer ufortolkede data. Fundene udgør seks forskellige glimt af beboeres fortællinger om oplevelsen af at bo på plejehjem, og er en direkte gengivelse af beboernes egne ord. Derfor ekskluderes artiklen, idet fundene ikke kan udledes og adskilles fra data. Andersson, Pettersson og Sidenfalls (2007) samt Wadenstens (2007) artiklers fund blev klassificeret som værende *tematiske oversigter*. På trods af at data beskrives, tilbyder fundene kun en overfladebehandling af data, idet de læner sig op ad optællinger og er tæt knyttet til informanternes udtalelser. Forskerens "fortolkninger" sker således i form af beskrivelser, der er meget tæt på de givne data, hvorfor de også ekskluderes. *Tematiske beskrivelser* blev klassificeret i fem artikler, idet disse præsenterer data, som er omformuleret til fortolkninger og fremstillet i form af temaer. De fem artikler er artiklerne af Sainio & Hansebo (2008), Slettebø (2008), Fiveash (1998), Houg (1997) og Liukkonen (1995). Temaerne er henholdsvis udviklet af forskeren på baggrund af indsamlede data eller importeret fra teoretisk eller empirisk litteratur.

Den resterende artikel, af Carlsson og Dahlberg (2002), tilbyder en *fortolkende forklaring*, idet der fremstilles en sammenhængende beskrivelse af beboernes oplevelser. Fundene er ikke kun fremstillet i form af temaer, men også i form af en sammenhængende fortolkende beskrivelse. På baggrund af lokaliseringen og klassificeringen, blev der således yderligere ekskluderet tre artikler. Endeligt inkluderes således seks artikler i nærværende kvalitative metasyntese. Den samlede trinvis udvælgelse er skildret i audit trailen (bilag 3).

7.2 Komparativ vurdering

De endelig seks inkluderede artikler blev forud for analysen yderligere vurderet komparativt. En komparativ vurdering er, ifølge Sandelowski og Barroso (2007), hensigtsmæssig i forbindelse med forberedelse af integration af fundene, idet en sådan præsenterer relevante træk ved artiklerne, samtidig med at den muliggør identifikation af artiklernes mønstre og samlede styrke. De anbefaler, at der udarbejdes et skema, hvor artiklernes nøgleelementer sammenstilles, hvilket derfor blev gjort. Undersøgelsens komparative oversigt præsenteres i tabel 1 på den efterfølgende side og indeholder en præsentation af forfatterne bag artiklerne, årstallet for publicering, landet hvor artiklen er fra, artiklens faglig tilknytning, det anvendte design og dataindsamlingsmetode, den benyttede analysemetode, formålet og information om informanter.

På baggrund af den komparative oversigt blev det identificeret, at artiklerne er publiceret mellem 1995-2008, hvorfor de afspejler de seneste 14 års forskning på området. Artiklerne er publiceret i fire forskellige lande. Dette værende henholdsvis Sverige, Norge, Finland og Australien.

Metasyntesen vil derfor udelukkende baseres på udenlandsk forskning, hvoraf publiceret forskning, udført indenfor nordisk kontekst, er dominerende.

Forfatterne har alle tilknytning til sygepleje på nær Houg (1997), der har sociologisk tilknytning. Artiklerne er baseret på forskellige kvalitative designs, herunder fænomenologisk-hermeneutik, hermeneutik, fænomenologisk, etnografisk og grounded theory. Houg's (1997) artikel angiver ikke specifikt design, men nævner, at der er tale om et kvalitativt design.

Data er indsamlet på baggrund af interviews og observationer, og er indhentet fra 87 beboere fordelt på minimum 20 plejehjem. I to artikler angives det ikke, om data er indhentet fra flere end et plejehjem. 54 af informanterne er kvinder, mens 25 er mænd. Kønnen på de resterende 8 oplyses ikke, men der kan konkluderes, at fundene primært er baseret på kvinders oplevelser.

Tabel 1: Den komparative oversigt

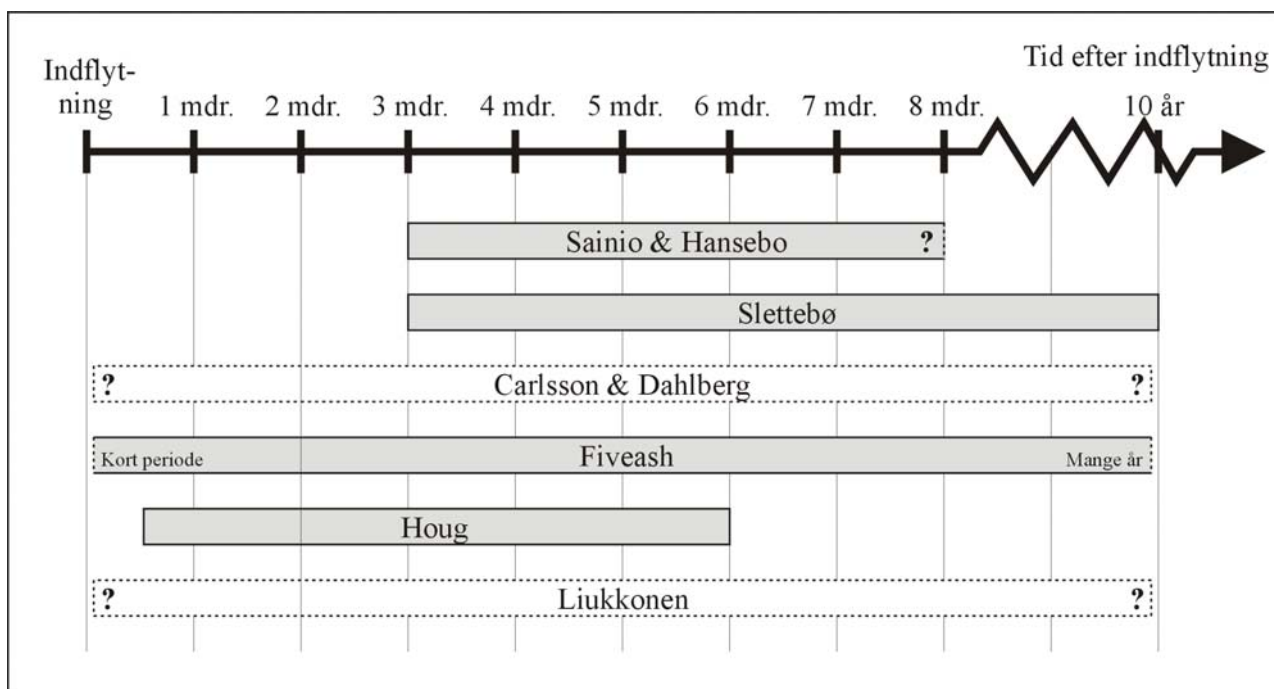
Artikel	Land	Tilknytning	Kvalitativt design	Data-indsamlings-Metode	Analysemetode	Formål	Informanter
Liukkonen (1995)	Finland	Sygepleje	Grounded theory	Interview	Konstant komparativ analyse	At belyse livet og plejen, som det opleves af beboere	31 beboere: 25 kvinder og 6 mænd, 65-95 år
Houg (1997)	Norge	Sociologi	Kvalitativt design	Interview + observation	Ikke anført	At undersøge hvorledes de ældre selv oplever hverdagen på plejehjem	20 beboere fra tolv plejehjem: 14 kvinder og 6 mænd, 72-91 år (boet på plejehjem fra 14 dage til 6 måneder)
Fiveash (1998)	Australien	Sygepleje	Etnografisk design	Observation + interview	Ikke anført	At udforske beboeres oplevelse af livet på plejehjem	8 beboere fra to plejehjem (boet på plejehjem fra kort tid til mange år)
Carlsson & Dahlberg (2002)	Sverige	Sygepleje	Fænomenologisk design	Interview	Fænomenologisk analyse	At undersøge oplevelsen af at bo på plejehjem	6 beboere: 3 kvinder og 3 mænd
Slettebø (2008)	Norge	Sygepleje	Hermeneutisk design	Interview	Indholdsanalyse	At beskrive oplevelsen af at bo på plejehjem	14 beboere fra tre plejehjem: 8 kvinder og 6 mænd (boet på plejehjem fra 3 måneder til 10 år)
Sainio & Hansebo (2008)	Sverige	Sygepleje	Fænomenologisk -hermeneutisk design	Interview	Analyse: naiv forståelse, strukturanalyse og konstruktion af temaer	At undersøge oplevelsen af at flytte til et plejehjem og at være boende på et plejehjem	8 beboere fra et plejehjem: 4 kvinder og 4 mænd, 72-95 år (boet på plejehjem fra 3 måneder og fremefter)

Sandelowski og Barroso (2007) angiver, at der på baggrund af en komparativ vurdering, kan dukke interessante kendetegn op ved artiklerne, som det er vigtigt at fremhæve, idet metasyntesen vil bygge på disse kendetegn. Dette gjorde sig gældende i denne undersøgelses komparative vurdering, idet den tydeliggjorde, at den refererede forsknings dataindsamling er foretaget på forskellige tidspunkter efter overflytningen til plejehjem. I fire ud af de seks artikler er tidsangivelsen for interviewene og observationerne angivet. For at fremhæve og tydeliggøre variationen i forskningens tidsmæssige fokus, blev der udarbejdet en figur (figur 2), som udelukkende angiver tidsangivelsen for dataindsamlingen.

Figuren synliggør, at dataindsamlingen er spredt over en periode fra tiden umiddelbart efter overflytning til plejehjem og op til i hvert fald ti år efter overflytningen. Alle studier ekspliciterer ikke det tidsmæssige fokus præcis, men figuren viser, at dataindsamlingen er fordelt over en langstrakt periode.

Syntesen vil således hvile på disse ovenstående kendetegn.

Figur 2: Sammenligning af tidsmæssig fokus i forskningen

8. Den konstant komparative analyse

På baggrund af vurderingerne blev de seks artiklers fund inddraget i en konstant komparativ analyse. Kun artiklernes fund inddrages i analysen, da fundene udgør undersøgelsens datamateriale. I det følgende præsenteres fremgangsmåden i undersøgelsens analyse, indeholdende en åben-, aksial- og selektiv kodning. Hele analysemateriale præsenteres ikke, idet dette udgør et omfattende materiale. Der gives dog løbende eksempler på de forskellige dele i kodningsprocessen. På trods af at kodningen præsenteres som en lineær proces, er den rettere foregået i en proces, hvor det har været nødvendigt at gå frem og tilbage i processen af flere omgange (Strauss & Corbin 1998).

8.1 Åben kodning

Analysen blev indledt med en åben tekstnær kodning, hvor datamaterialet blev nedbrudt, begrebsliggjort, sammenlignet og kategoriseret på ny. Formålet med denne kodning var at åbne op for indholdet i artiklernes fund og identificere egenskaber og dimensioner ved plejehjemsbeboeres oplevelser af hverdagen (Strauss & Corbin 1998).

Fundene blev i praksis scannet ordret og overført til en særlig protokol, hvor de blev læst igennem flere gange sætning-for-sætning. I gennemlæsningen blev der ledt efter hovedideer bag de enkelte tekststykker, ved at stille følgende spørgsmål: ”hvad tales der om?”. Alt, hvad der så ud til at være relevant i henhold til problemformuleringen, fik tildelt en begrebmæssig angivelse, en såkaldt kode (ibid.). Koderne blev noteret i margenen af det pågældende tekststykke, og var bestående af enten ord, sætninger eller større dele tekst. Der blev både anvendt *in vivo* koder¹¹ og koder opfundet på baggrund af data (ibid.). Eksempler på koder fra den åbne analyse er *reduceret besvær, ikke alene, personalets travlhed* og *sprogbarriere*.

Ved navngivningen blev der skabt enorme mængder af koder, og løbende blev der foretaget sammenligning af koderne med henblik på at identificere ligheder. Dette muliggjorde gruppering af koder med samme indhold i mere abstrakte begreber, såkaldte kategorier¹² (ibid.). Den åbne kodning førte således til identifikation af flere kategorier. For eksempel blev koderne *reduceret besvær* og *ikke alene* samlet i kategorien *daglig tryghed*.

Efter endt kodning blev kategorierne udviklet nærmere. Nogle af koderne forklarede egenskaber ved kategorierne, forstået som koder der definerer kategorien og giver den mening. Andre koder forklarede dimensioner, forstået som variationer i de generelle egenskaber (ibid.). Denne

¹¹ Koder som stammer ordret fra data-materialet (Strauss & Corbin 1998).

¹² En kategori defineres som et koncept, der står for et fænomen (Strauss & Corbin 1998).

identifikation førte til udvikling af kategorierne, idet kategorierne fik tildelt definerende egenskaber og dimensioner.

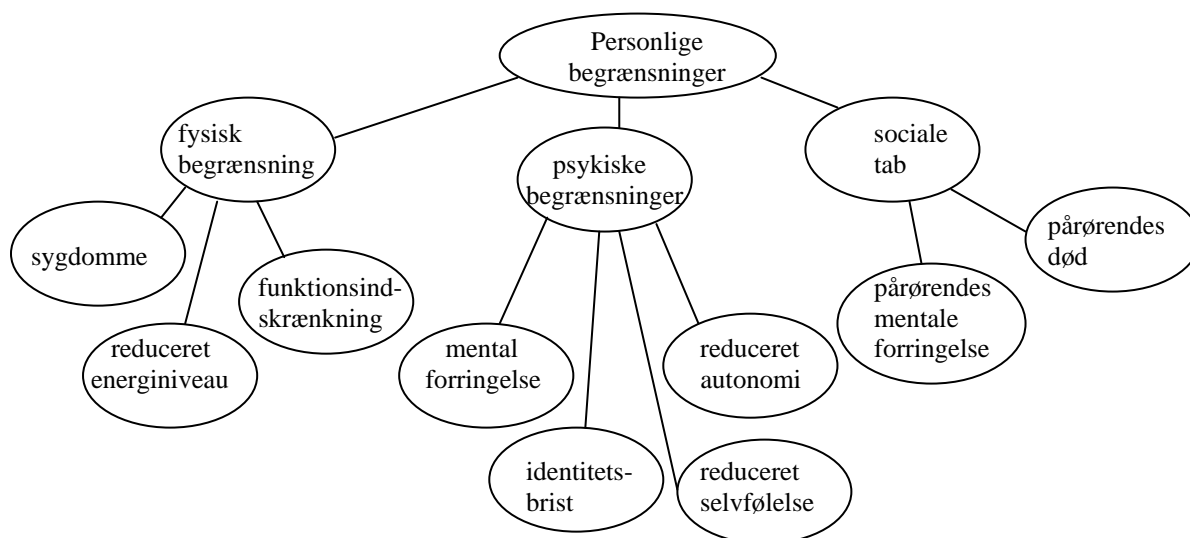
8.2 Aksial kodning

I den aksiale kodning blev forbindelserne mellem de enkelte kategorier klarlagt med henblik på at genindsamle data. Kategorierne blev således sammenlignet med hinanden og samlet i mere abstrakte kategorier (Strauss & Corbin 1998).

I praksis blev koder og kategorier således organiseret i ”træer” omkring forhold, der blev fundet centrale for at kunne besvare, hvorledes beboere oplever hverdagen. Det blev konstateret, at nogle kategorier var mere abstrakte end andre. Nogle af de mindre abstrakte blev derfor identificeret som underkategorier til de mere abstrakte kategorier. Underkategorierne blev bestemt ved at stille spørgsmål som ”hvor, hvornår, hvorfor, hvem, hvordan og med hvilke konsekvenser” i henhold til kategorien. Underkategorierne kan derfor siges at udgøre kategoriens kendetegn (ibid.).

Kategorierne *fysisk begrænsning*, *psykisk begrænsning* og *sociale tab* viste sig for eksempel at være underkategorier til den mere abstrakte kategori *personlige begrænsninger*. Som eksempel på den aksiale kodning skildres, i figur 3, kategorien *personlige begrænsninger* med de tilhørende underkategorier og koder.

Figur 3: Eksempel på aksial kodning

Den aksiale kodning førte til identifikation af fem abstraherede kategorier: *personlige begrænsninger*, *ydre omstændigheder*, *daglig tryghed*, *manglende social kontakt*, *manglende kontrol*.

Desuden blev det i den aksiale kodning identificeret, at nogle kategorier angav vilkår ved fænomenet ”oplevelsen af hverdagen”, mens andre angav handlinger og konsekvenser (ibid.). Vilkårene er betegnelsen for de strukturer indenfor hvilket, et fænomen er indlejret, hvorimod handlinger afslører hvilke handlinger, der udføres i henhold til fænomenet. Konsekvenserne angiver derimod udfaldet i forbindelse med fænomenet ”oplevelsen af hverdagen” (ibid.). *Personlige begrænsninger* og *ydre omstændigheder* blev fundet som et udtryk for fænomenets vilkår, mens *daglig tryghed*, *manglende social kontakt* og *manglende kontrol* indeholder fænomenets handlinger og konsekvenser.

8.3 Selektiv kodning

I det afsluttende analysetrin, den selektive kodning, blev de abstraherede kategoriers indbyrdes sammenhæng analyseret og fortolket, ved at søge at organisere kategorierne omkring en central kategori, en såkaldt kernekategori, der præsenterer hovedanliggendet i henhold til oplevelsen af hverdagen (Strauss & Corbin 1998). Strauss & Corbin (1998) angiver, at kernekategorien kan dukke op fra listen af de fremanalyserede abstraherede kategorier. I denne analyse var dette dog ikke tilfældet, idet de eksisterende fem kategorier hver fremstillede en del af svaret på, hvorledes beboerne oplever hverdagen på plejehjem.

Der blev derfor udarbejdet en storyline, som anbefales af Strauss & Corbin (1998) med henblik på at fremme integration af kategorierne og identifikation af en kernekategori. En storyline er bestående af en deskriptiv sætning, som søger at indfange det centrale i data (ibid.).

Den udarbejdede storyline førte til følgende beskrivelse: ”Plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen er betinget af personlige begrænsninger og ydre omstændigheder, og er kendetegnet ved oplevelse af daglig tryghed, manglende social kontakt og manglende kontrol”. Denne beskrivelse dækker således hvad datamaterialet koncentrerer om, og afslører hvad der findes mellem linjerne, og som ikke siges eksplicit.

Kernekategorien blev, på baggrund af denne storyline, bestemt som værende ”*oplevelse af daglig tryghed trods relationelle brist*”. Denne kernekategori anses som værende central, idet alle øvrige kategorier kan relateres hertil. Kernekategorien præsenterer således hovedtemaet i den publicerede kvalitative forskningsfund om beboeres oplevelse af hverdagen, og udgør undersøgelsens syntese. Den anses desuden for at kunne opfylde de kriterier til kernekategorier, som foreslås af Strauss og Corbin (1998). De angiver, at kategorien må være central, forekomme ofte i data og logisk kunne forklare og relatere sig til andre kategorier.

Afslutningsvis i den selektive kodning blev de eksisterende fem kategorier yderligere ”forfinet” og abstraheret til endeligt tre kategorier: *indre og ydre omstændigheder*, *oplevelse af daglig tryghed* og *oplevelse af relationelle brist*. Disse udgør syntesens endelige underkategorier.

9. Syntesen

I dette afsnit præsenteres undersøgelsens syntese ”oplevelse af daglig tryghed trods relationelle brist”. Der fremstilles både en narrativ beskrivelse og en visuel figur af syntesen. Syntesens bestanddele, *indre og ydre omstændigheder*, *oplevelse af daglig tryghed* og *oplevelse af relationelle brist*, vil ydermere fremstilles enkeltvis, for at uddybe syntesen indhold samt for at tydeliggøre fortolkningen af de inkluderede artiklers fund. Her inddrages derfor kildehenvisning til artiklerne.

9.1 Oplevelse af daglig tryghed trods relationelle brist

Den integrerede fortolkning af fund, der tilbyder en større forståelse både i dybden og bredden af fundene i de inkluderede artikler, er, at plejehjemsbeboere oplever daglig tryghed trods relationelle brist i form af manglende social kontakt og manglende kontrol i en hverdag bestemt af indre og ydre omstændigheder.

Det faktum at beboerne ikke er alene men omringet af personale, og at der eksisterer en mulighed for at få hjælp, letter beboernes bekymringer i hverdagen, og medfører en grundlæggende oplevelse af daglig tryghed blandt beboerne. Trods oplevelse af daglig tryghed, eksisterer der samtidig en oplevelse af relationelle brist bestående af manglende social kontakt og kontrol.

Den manglende sociale kontakt er bestående af manglende relationer og kommunikation med plejehjemmets øvrige beboere, personale og pårørende. Beboerne er overladt til sig selv med hverdagens tanker og bekymringer, grundet pårørendes og personalets travlhed, et ofte fremmed personale og beboernes svækkelse. Dette kan føre til indholdsløse dage, reduceret synlighed og tilhørsfølelse samt manglende følelse af kunne bidrage med noget interessant.

Beboernes oplevelse af manglende kontrol er kendetegnet ved oplevelsen af at skulle vente længe på hjælp og dermed indordne sig, en manglende medbestemmelse og personalets manglende troværdighed. For nogle beboere opleves rutinerne også som begrænsende for kontrollen. Den manglende kontrol udspringer af personalets travlhed, og af at dagsordenen stilles af andre.

Desuden ønsker beboerne ej at forstyrre og besvære personalet. Dette fører samlet til tilsidesættelse af egne behov.

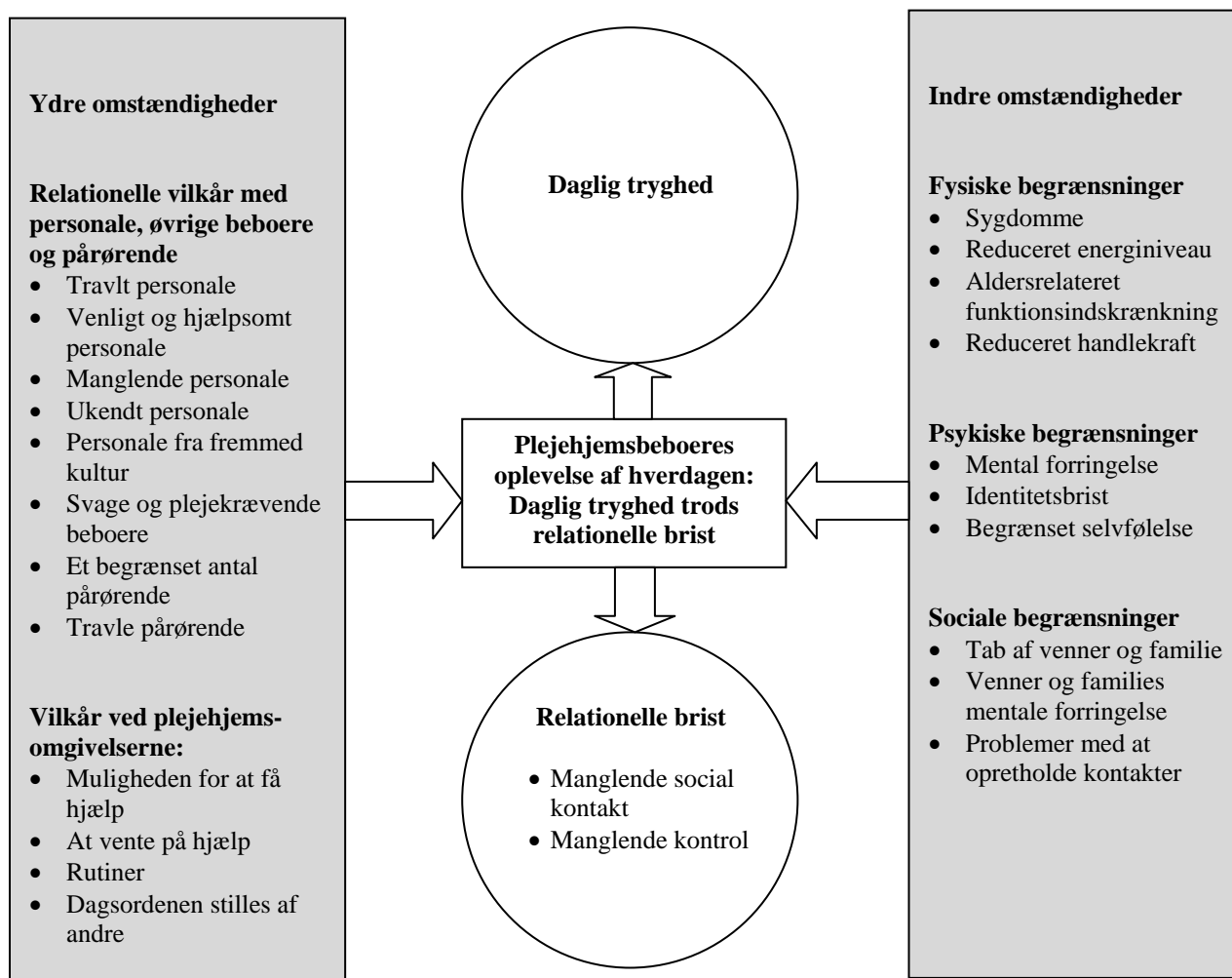
Oplevelserne viser sig ikke kun i hverdagen blandt nyligt tilflyttede beboere, men også blandt beboere, der har boet på plejehjemmet i længere tid.

Beboernes indre og ydre omstændigheder viser sig at være et centralt led i beboernes oplevelse af hverdagen, hvorfor oplevelsen ikke kan beskrives ved at adskille den fra disse omstændigheder. Der er således tale om betingede oplevelser af daglig tryghed og relationelle brist.

De indre omstændigheder er, bestående af eksisterende personlige begrænsninger i henhold til beboernes fysiske, psykiske og sociale situation, som er medvirkende til at skabe afhængighed af andre. De ydre omstændigheder er derimod bestående af forhold ved omgivelserne, der udgøres af relationelle vilkår med plejehjemmets øvrige beboere, personalet og pårørende samt vilkår ved plejehjemmets miljø som blandt andet muligheden for at kunne få hjælp og det faktum, at beboerne ofte må vente på at få tildelt hjælp.

Samlet fremhæver syntesen, at beboernes oplevelse af hverdagen udgør et sammensat og komplekst fænomen. For at tydeliggøre plejehjemsbeboernes oplevelser er syntesen billedliggjort i figur 4 på den efterfølgende side. Cirklerne beskriver beboernes oplevelser, mens de grå firkantede figurer skildrer vilkårene for disse oplevelser. Dele af figurens indholdselementer præsenteres og uddybes først i den efterfølgende fremstilling af syntesens tre underkategorier.

Figur 4: Syntese af plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen

Syntesens bestanddele, der udgøres af *indre - og ydre omstændigheder*, *oplevelse af daglig tryghed* og *oplevelse af relationelle brist*, vil i det følgende præsenteres enkeltvis. Selvom det kan være svært at adskille de nøje sammenhængende elementer i syntesen, er dette dog søgt gjort i det følgende.

9.2 Indre - og ydre omstændigheder

Artiklernes fund tydeliggør, at beboernes oplevelse af hverdagen er uadskillig med indre – og ydre omstændigheder, idet disse sætter grænser og muligheder for oplevelsen.

Underkategorien er bestående af to dele: *indre omstændigheder* og *ydre omstændigheder*. Disse skildres hver for sig.

9.2.1 Indre omstændigheder

Et gennemgående indhold i artiklernes fund er skildringen af plejehjemsbeboernes situation, der er kendetegnet ved varierende grad af begrænsninger. Disse begrænsninger er både rettet mod beboernes fysiske, psykiske og sociale omstændigheder.

Sygdomme, reduceret energiniveau og aldersrelateret funktionsindskrænkning forårsager fysiske begrænsninger og reducerer beboernes handlekraft (Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008). En beskrivelse fra Sainio og Hansebos (2008) fund viser, hvorledes fysiske begrænsninger blandt andet giver sig til udslag i form af begrænset gangfunktion hos nogle beboere:

”Begränsningar kunde vara att inte våga lita på sina fysiska resurser t.ex. rädsla för att ramla, även om gångförmågan var intakt. Att vara rörelsehindrad helt eller delvis verkade upplevas som väldigt svårt...” (s. 27).

Den fysiske begrænsning forårsager, foruden en reduceret handlekraft, også en afhængighed af andre menneskers hjælp, som afspejles implicit i fundene. Tanken og viden om udsigten til yderligere fysisk forringelse er desuden tilstedeværende blandt beboerne (Liukkonen 1995, Fiveash 1998).

Psykiske begrænsninger viser sig blandt andet i form af mental forringelse, så som reduceret hukommelse (Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008). Desuden identificeres yderligere psykiske begrænsninger i form af identitetsbrist, hvilket er forårsaget af, at beboerne kun har en lille lejlighed med begrænsede personlige ejendele. Ydermere er de flyttet fra eget hjem og ikke længere i stand til at varetage arbejde, daglige aktiviteter eller sociale roller som tidligere (Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008). Begrænset selvfølelse kan også opleves af beboerne, grundet reduceret handlekraft og andres afhængighed (Houg 1997, Sainio & Hansebo 2008).

Sociale tab, som venners og slægtens dødsfald, samt beboernes problemer med at opretholde sociale kontakter grundet nedsat syn og hørelse, forårsager sociale begrænsninger (Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008). Sociale tab kan desuden være forårsaget af venners eller families mentale forringelse, hvilket er tydeliggjort i nedenstående fremstilling, hentet fra Carlsson & Dahlbergs (2002) artikel: *”Informanterna har erfarenheter av att anhöriga och vänner dött, eller blivit så pass förvirrade att det inte längre är möjligt med en meningsfull kontakt med dem”* (s. 23).

De fysiske -, psykiske - og sociale begrænsninger udgør således de indre omstændigheder, og er medvirkende til at danne vilkårene for beboernes oplevelse af hverdagen på plejehjemmet.

9.2.2 Ydre omstændigheder

De ydre omstændigheder er bestående af forhold i omgivelserne og sætter yderligere bestemmelser for beboernes oplevelse af hverdagen. I artiklernes fund skildres disse forhold primært som relationelle vilkår bestående af plejehjemmets øvrige beboere, personalet og pårørende samt vilkår ved plejehjemmets miljø.

Plejehjemmets øvrige beboere beskrives i fundene som værende inhabile og syge, hvoraf nogle beboere endda udviser upassende social adfærd grundet mental forringelse (Liukkonen 1995, Fiveash 1998, Carlsson & Dahlberg 2002). Tilstedeværelsen af andre plejekrævende beboere bevirker, at beboerne oplever, at de må vente på tur for at få hjælp (Houg 1997, Liukkonen 1995, Carlsson & Dahlberg 2002).

Relationen med og forhold ved plejehjemspersonalet findes ligeledes som et gennemgående element i artiklernes fund relateret til oplevelsen af hverdagen. Personalet identificeres ofte som værende ukendte (Carlsson & Dahlberg 2002), og to artikler angiver, at personalet indimellem er bestående af personer fra fremmede kulturer med reducerede sprogkunderskaber (Slettebø 2008, Sainio & Hansebo 2008). To artiklers fund påpeger dog at beboerne primært oplevede personalet som værende venlige og hjælpsomme (Houg 1997, Sainio & Hansebo 2008).

Et centralt anliggende i fire artiklers fund er beboernes oplevelse af personalets travlhed grundet personalets store arbejdsbyrde og det manglende personale på plejehjemmene (Liukkonen 1995, Houg 1997, Carlsson & Dahlberg 2002, Slettebø 2008).

Pårørende udgøres af familie og venner, og det beskrives i artiklerne, at beboerne oplever at pårørende er begrænsede i antal, og at disse også kan være tidspresset (Liukkonen 1995, Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008).

De ydre omstændigheder udgøres således af øvrige plejekrævende beboere og til tider travle pårørende. Desuden udgøres det af et venligt, hjælpsomt personale, der dog kan være ukendte og tidspresset, og til tider bestå af personer med reducerede sprogkunderskaber. Disse omstændigheder tilvejebringer et miljø, hvor der er mulighed for at få hjælp, men samtidig også et miljø hvor beboerne må vente på hjælp.

9.3 Oplevelse af daglig tryghed

Oplevelse af daglig tryghed blev fundet central i relation til beboernes oplevelse af hverdagen. Den kendsgerning, at beboerne bor et bekvemt sted, får hjælp til hverdagens gøremål og at de er omgivet af personale hele døgnet, skaber en grundlæggende oplevelse af tryghed (Houg 1997, Slettebø 2008).

Trygheden kommer blandt andet til udtryk i form af beboernes oplevede lettelse, der er forårsaget af, at hverdagens bekymringer er reduceret (Houg 1997, Carlsson & Dahlberg 2002, Slettebø 2008). Eksempler på denne lettelse blandt beboerne ses i følgende fremstilling, som er hentet fra Hougs (1997) fund: *”De basale behovene dekkes, og bekymringer og angst for ikke å mestre morgendagen synes fraværende blant mine informanter”* (s. 6).

Trygheden skyldes således, at beboerne ikke er ene om hverdagens ”besværligheder” længere, idet de får hjælp til at få dækket de basale behov som personlig hygiejne, mad, husholdning, pleje og behandling af sygdomsmæssige anliggender (Carlsson & Dahlberg 2002). Da de boede hjemme oplevede nogle af beboerne en utryghed, men på plejehjemmet er de ikke alene i tilfælde af behov for hjælp hvilket illustreres i følgende fund:

”Many residents told of feeling insecure and anxious when they lived at home. They were afraid that something adverse might happend to them and they would not be able to get help when they needed it. The informants stressed that having people in the vicinity at all time was one of the substantial benefits of living in a nursing home” (Slettebø 2008, s. 23).

I tilfælde af ”uheld” i hverdagen er muligheden for at kunne få hjælp tilstede, og beboerne er trygge over ikke at skulle dø alene (Liukkonen 1995). Sengeliggende beboere finder desuden stor tryghed i alarm-klokken (Sainio & Hansebo 2008).

Det faktum, at beboerne ikke er alene men omgivet af personale, og at de dermed kan få hjælp til at klare hverdagens gøremål, forårsager således en grundlæggende oplevelse af tryghed i hverdagen.

9.4 Oplevelse af relationelle brist

Foruden oplevelse af daglig tryghed viser artiklernes fund en oplevelse af relationelle brist bestående af manglende social kontakt og manglende kontrol i hverdagen. Underkategorien er således bestående af to dele: *manglende social kontakt* og *manglende kontrol*, som vil fremstilles hver for sig.

9.4.1 Manglende social kontakt

Det blev fundet, at oplevelse af manglende social kontakt er central i relation til alle seks artiklers fund. Den manglende sociale kontakt er bestående af både mangel på relationer med andre mennesker og manglende kommunikation i hverdagen.

Den manglende relation og kommunikation opleves blandt andet i henhold til plejehjemmets øvrige beboere. Beboerne har svært ved at etablere sociale kontakter med de øvrige beboere grundet begge parters fysiske forringelse som blandt andet syns og hørenedsættelse, immobilitet samt eventuel mentale forringelse (Fiveash 1998, Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008, Slettebø 2008). Et studie identificerer, at den sociale kontakt med øvrige beboere ofte er begrænset til beboere, som de kender fra tidligere (Carlsson & Dahlberg 2002).

Den begrænsede kontakt opleves dog ikke kun i relationen til de øvrige beboere men også i relation til personalet. I flere artikler angives oplevelsen af manglende social kontakt med personalet grundet personalets travlhed, mangel på personale og ukendt personale. Beboerne oplever at personalet ikke har tid til at tale med dem om hverdagens forhold og beboerne tumler således selv med hverdagens anliggender (Luikkonen 1995, Carlsson & Dahlberg 2002, Slettebø 2008).

Den manglende tid til kommunikation er et dominerende fund i artiklerne, og er tydeliggjort i nedenstående eksempel, som er hentet fra Luikkonens (1995) fund:

”Many of the elderly residents referred in the interviews to their deteriorating health and the proximity of death. (...) They were not sure to whom they should talk about these things, They felt that the nursing staff were always in such a hurry that they didn't have the time for talk of this nature...” (s. 364).

I fundene beskrives, at beboerne bruger tiden alene på bekymringer, erindring om fortidens hændelser og tanker om fremtidens forestående død (Luikkonen 1995, Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008). De har ingen at kunne mindes gamle dage med og dele hverdagens tanker og bekymringer med (Luikkonen 1995, Slettebø 2008). I to artikler angives desuden, at beboerne oplever, at de ikke kan kommunikere og diskutere problemer med personale, der kommer fra andre lande grundet sprogbarrierer (Sainio & Hansebo 2008, Slettebø 2008).

Det identificeres i en artikel, at beboerne oplever kontaktpersonen som betydningsfuld, idet der her kan etableres en særlig social kontakt med gensidigt kendskab mellem beboer og kontaktpersonen (Carlsson & Dahlberg 2002).

Social kontakt med familie og venner bliver meget værdsat på trods af at antallet af pårørende er reduceret. Oplevelsen af pårørendes travlhed bevirker desuden, at nogle beboere ikke ønsker at bebyrde de pårørende med bekymringer (Luikkonen 1995, Sainio & Hansebo 2008).

I fundene beskrives den sociale kontakt med andre mennesker som værende værdsat, idet beboerne oplever, at sociale kontakter øger synlighed og tilhørsfølelse, og det giver en følelse af at være et unikt menneske, som kan bidrage med noget (Houg 1997, Carlsson & Dahlberg 2002, Sainio & Hansebo 2008, Slettebø 2008). Mangler i den sociale kontakt i hverdagen kan derfor reducere beboernes synlighed, tilhørsfølelse og følelse af at være et unikt menneske.

Selvom fundene imidlertid viser, at nogle beboere værdsætter at være alene indimellem, kan den manglende sociale kontakt ydermere give sig udslag i kedsomhed og følelsen af lange indholdsløse dage (Fiveash 1998, Carlsson & Dahlberg 2002, Slettebø 2008).

Beboernes oplevelse af manglende relationer og manglende kommunikation med beboere, personale og pårørende forårsager således deres oplevelse af manglende social kontakt, som er et karakteristisk kendetegn ved de relationelle brist i hverdagen.

9.4.2 Manglende kontrol

Foruden oplevelsen af manglende social kontakt, er oplevelsen af manglende kontrol i hverdagen tydeliggjort i alle seks artiklers fund.

I fire artikler beskrives, at en stor del af hverdagen består i at vente grundet personalets travlhed (Liukkonen 1995, Houg 1997, Carlsson & Dahlberg 2002, Slettebø 2008). Der angives, at beboerne indimellem oplever, at de er nødsaget til at vente længe, inden de får hjælp fra personalet til daglige gøremål som for eksempel toiletbesøg, påklædning, medicinadministration eller til at komme i seng (Houg 1997, Liukkonen 1995, Carlsson & Dahlberg 2002). Beboerne må indordne sig, da personalet også må tage hensyn til de øvrige plejekrævende beboere (Fiveash 1998, Sainio & Hansebo 2008).

I artiklernes fund beskrives ydermere beboernes oplevelse af manglende medbestemmelse i henhold til hverdagens foretagender og rutiner, idet dagsordenen stilles af andre (Houg 1997, Fiveash 1998, Carlsson & Dahlberg 2002). Et eksempel på oplevelsen af manglende medbestemmelse er tydeliggjort i et af fundene hentet fra Fiveashs (1998) artikel, hvor det fremhæves, at beboerne oplever, at de må indvillige i personalets dagsorden:

”Nursing home staff determine when residents wake, go to sleep, what they eat, and when the residents will shower and dress. Residents are required to comply with the agenda of others and wait for what they want, whether it is to go to the toilet, have a shower, eat, smoke a cigarette, or take medication” (s. 169).

Dette fund viser, at nogle oplever, at personalet er styrende, og egne bestemmelser er begrænset i henhold til dagens indhold.

Rutinerne kan i sig selv desuden opleves som begrænsende for kontrollen. Imidlertid opleves den af nogle som mindre negativt, idet rutinerne er medvirkende til at skabe en fast, forudsigelig struktur (Houg 1997, Fiveash 1998).

Et øvrigt udtryk for den manglende kontrol indikeres i en artikel, hvor det angives at beboerne udtrykker manglende pålidelighed blandt personalet. Beboerne oplever, at de ikke altid kan stole på aftaler med personalet (Slettebø 2008).

Den manglende kontrol er også kendetegnet, ved at beboerne ikke ønsker at være til besvær og belemre personalet mere end højst nødvendigt (Houg 1997). De venter i lang tid, før der spørges om hjælp, og de stiller ikke krav om mere end højst nødvendigt. Indimellem opgiver beboerne at bede om hjælp for ikke at forstyrre og besvære (Houg 1997, Fiveash 1998, Carlsson & Dahlberg 2002). De er således indirekte nødsaget til at tilsidesætte egne behov trods behovet for hjælp. Beboernes oplevelse af manglende kontrol er således bestående af det faktum, at beboerne må indordne sig, oplevelsen af manglende medbestemmelse i henhold til rutiner og en manglende troværdighed fra personalet. Desuden ønsker beboernes ej at være til besvær og forstyrre, hvilket kan føre til, at beboernes behov tilsidesættes.

10. Diskussion

Det hidtidige fokus i denne undersøgelse har været rettet mod forsøget på at nå en syntese. Det er ikke muligt at komme denne nærmere, hvorfor blikket i det følgende vendes mod diskussion af relevante aspekter af undersøgelsens fund og undersøgelsens anvendte metodiske tilgang.

10.1 Diskussion af fund

Sandelowski og Barroso fremfører ikke retningslinjer for, hvad fokus skal være i diskussionen af fund i en kvalitativ metasyntese. En gennemgang af nyere kvalitative metasynteser tegner desuden et billede af indholdsmæssige variationer i diskussionen af fund. Nogle har primært fokus på hvilke direktiver, fundene stiller til personalet (Aagaard & Hall 2008, McInnes & Chambers 2008), mens andre søger at forstå og forklare det centrale fænomen yderligere (Sim & Madden 2008). Fokus kan dog også være på begge dele (Kärkkäinen, Bondas & Eriksson 2005).

I nærværende diskussion vil begge dele søges italesat, idet der både ønskes at opnå yderligere forståelse af beboeres oplevelse af hverdagen samtidig med, at det anses relevant, at belyse hvilke anvisninger fundene stiller i praksis.

Gennem en ny søgning, på baggrund af undersøgelsens fund, er der således identificeret nye undersøgelser, der kan kaste yderligere lys over de fremkomne fund. Desuden vendes der tilbage til artikler fra indledningen og den ekskluderede kvantitative forskning. Diskussionen struktureres indenfor tre områder: oplevelse af daglig tryghed, manglende social kontakt og manglende kontrol, da disse udgør syntesens bestanddele. Størst opmærksomhed rettes imidlertid mod de to sidstnævnte, idet disse angiver oplevelser af mangler. Det vil ikke være muligt, at diskutere alle fremkomne aspekter af syntesens fund, idet syntesen er baseret på et omfattende datamateriale. Imidlertid vil mange dele belyses indirekte, idet ”oplevelsen af hverdagen” er et komplekst og yderst sammensat fænomen.

10.1.1 Diskussion af oplevelsen af daglig tryghed

Denne undersøgelse finder, at plejehjemsbeboere oplever en grundlæggende tryghed, idet basale fysiske behov som personlig hygiejne, ernæring og behandling af sygdomsmæssige anliggender bliver opfyldt. Mattiasson og Anderssons (1997) kvantitative studie, af beboeres prioritering af, hvad der har størst betydning på plejehjem, og i hvilken grad disse elementer imødekommes, understøtter dette fund, idet 97 procent af informanterne tilkendegiver, at de føler sig trygge. Fra flere sider identificeres desuden at beboerne tillægger trygheden central betydning for oplevelse af livskvalitet og trivsel (Christoffersen 1999, Bergland & Kirkevold 2006). Oplevelsen er derfor befordrende i hverdagen for beboerne, hvorfor det er positivt at denne oplevelse er fremtrædende.

10.1.2 Diskussion af oplevelsen af manglende social kontakt

I nærværende syntese blev fundet, at beboerne oplever mangler i henhold til etablering af relationer og kommunikation med både medbeboere og personale.

Den kvantitative forskning på området identificerer ligeledes tegn på begrænset relationel kontakt. Ice (2002) finder, på baggrund af et observationsstudie af 27 beboere, at de tilbringer det meste af dagen alene, og at den sociale kontakt med andre er begrænset. På trods af studiets begrænsede studiepopulation og det faktum, at observationerne kun er foretaget på et plejehjem, giver det alligevel en indikation af relationelle mangler. Da Mattiasson & Andersson (1997) i deres forskning spurgte 60 plejehjemsbeboere om personalet prioriterede samtale med dem i løbet af dagen, svarede 54 procent, at personalet aldrig satte sig ned for at tale med dem, mens kun 7 procent svarede ja. De resterende angav, at personalet nogle gange talte med dem.

På trods af at plejehjemsbeboere er omgivet af andre på plejehjemmet, er dette således ikke nogen hindring for at opleve sig alene. I det følgende diskuteres først oplevelsen af den manglende sociale kontakt med personalet, efterfulgt af den sociale kontakt beboerne imellem.

10.1.2.1 Den sociale kontakt mellem personalet og beboerne

Fundene viser, at mangler i den sociale kontakt kan føre til en oplevelse af reduceret synlighed, manglende tilhørsfølelse og følelse af at kunne bidrage med noget. Disse negative konsekvenser ligger i tråd med det, Westin & Danielson (2007) i deres artikel kalder ”oplevelsen af at være degraderet til ingenting”. I artiklen refereres til deres forskning, hvor beboere blev interviewet om deres oplevelser af mødet med personalet, og oplevelsen af ”at være degraderet til ingenting” var fremtrædende, når beboerne ikke fik opmærksomhed som individuelle beboere, og når de ikke fik mulighed for at tale om deres tanker, oplevelser og ønsker. Hvis personalet omvendt spurgte ind til beboerne og tog udgangspunkt i den individuelle beboer, oplevede beboerne derimod velvære. Dette tyder på, at personalet kan reducere oplevelsen af manglende social kontakt ved at skærpe fokus mod en individualiseret tilgang til beboeren, der fordrer at personalet identificerer og tager udgangspunkt i den enkelte beboers ønsker og behov.

I undersøgelsens fund fremhæves kontaktpersonen som central grundet gensidigt kendskab og kontaktpersonens særlige kendskab til individuelle ønsker og behov. Dette understøtter det centrale i, at personalets har fokus på den individuelle beboer. Imidlertid er litteraturen dog ikke entydig og synes ikke umiddelbart at kunne sige noget klart om oplevet positiv udfald af kontaktpersonsordningen.

I en finsk artikel, der refererer til et studie om beboeres, personalets og pårørendes oplevelser af kontaktpersonsordningen, fremhæves fordelene ved denne ordning, idet kontaktpersonen med tiden opnår øget indsigt i den enkelte beboers ønsker og behov, således at der sikres bedre grundlag for individualisering af plejen. Imidlertid tyder det dog mest på, at det er personalet, som kontaktpersonsordningen er en fordel for, idet beboerne ikke rapporterer store forandringer i plejen efter indførelse af ordningen (Laakso & Routasalo 2001). Bergland og Kirkevold (2005) har også undersøgt om plejehjemsbeboerne oplever trivsel ved at blive plejet af et specifikt personale. Nogle beboere angav trivsel ved at samme personale stod for plejen, men flere beboere angav, at det lige så meget var personalets holdning og attitude om at ville hjælpe den enkelte beboer, der blev anset som værende central.

Ovenstående indikerer således, at hvis beboeren mødes med en holdning og attitude om at ville hjælpe den individuelle beboer, kan den sociale kontakt fremmes. Således er der mulighed for, at beboerens oplevelse af synlighed og følelse af at kunne bidrage med noget øges.

Fund fra syntesen peger ydermere på, at beboerne oplever, at den manglende sociale kontakt med personalet er knyttet til personalets manglende tid, hvilket ligeledes synes at være en realitet på danske plejehjem (Haslund 2006). Dette rejser spørgsmålet om en individualiseret pleje er mulig at realisere i en travl hverdag.

Andre studier, der har undersøgt interaktionen mellem beboer og personale, støtter op om antagelsen omkring interaktionens svære vilkår i en travl hverdag (McGiltin & Boscart 2007, Bland 2007). Dog stiller McGiltin & Boscart (2007) spørgsmålstegn ved, om angivelsen af en manglende tid er blevet til en selvopfyldende profeti, idet man ikke skal tage fejl af at beboere og personale ofte er sammen i langstrakte perioder og mødes flere gange over tid. Omvendt kan det dog også antages, at den sociale kontakt med plejehjemsbeboere, der er plaget af reducerede kommunikative evner og eventuel dysfunktion, kræver mere tid end kontakten med mennesker, der besidder velfungerende kommunikative evner. Imidlertid synes det dog væsentligt, på baggrund af ovenstående, at rette fokus mod, hvorledes tiden bruges bedst mulig i relationen med beboeren. Opsamlende kan det nævnes, at den oplevede manglende sociale kontakt med personalet har negative konsekvenser. Hvis beboerne skal opleve øget social kontakt med personalet, synes det centralt for personalet at skærpe fokus mod en individuel pleje og at udvise en holdning og attitude om at ville hjælpe den enkelte beboer. Oplevelsen af personalets travlhed er desuden væsentlig at tage alvorligt, og det synes vigtigt at skærpe fokus mod kvaliteten af den tid, der er til rådighed.

10.1.2.2 Den sociale kontakt mellem beboerne

I undersøgelsen fremhæves, at manglende social kontakt desuden opleves beboerne imellem.

Relationer og kommunikation med medbeboerne er vanskeligt at etablere grundet fysisk svækkelse og eventuelle mentale forringelser. Dette er også påvist i anden forskning (Cook, Brown-Wilson & Forte 2006, Hauge & Heggen 2008, Bergland & Kirkevold 2008).

Bergland og Kirkevold (2008) finder, i deres undersøgelse af beboeres oplevelse af den sociale kontakt med øvrige beboere samt personalets rolle i henhold til at tilvejebringe positive sociale kontakter mellem beboere, at social kontakt med øvrige beboere ikke er ensbetydende med trivsel for alle. Desuden identificeres, at den sociale kontakt mellem beboerne ikke udvikles spontant ved at personalet blot anbringer beboerne sammen i det samme rum, men den er derimod afhængig af at

personalet tager initiativ til samtale og holder den i gang. Dette bekræftes i Hauge og Heggens (2008) artikel, hvor det identificeres, at den sociale kontakt ofte kollapser, når personalet ikke er til stede til at fremme etablering af social kontakt. Personalet har dermed indflydelse på hvorvidt og hvorledes den sociale kontakt udvikles til behagelige og meningsfulde kontakter (Bergland & Kirkevold 2008).

Dette tydeliggør at personalet, opleves at have en rolle i forhold til at fremme kontakten beboerne imellem, hvis den enkelte beboer ønsker social kontakt. Et fokus på aktiv deltagelse og kommunikation med beboerne synes at kunne styrke den sociale kontakt. Hvis et indbyrdes beboere forhold skal udvikles, må personalet således tage den styrende rolle.

10.1.3 Diskussion af oplevelse af manglende kontrol

Syntesens fund indikerer, at plejehjemsbeboere oplever en manglende kontrol. Som angivet indledningsvis fandt Kofods (2008) i sit Ph.d. studie, at beboerne oplever, at overflytningen til plejehjem er forbundet med manglende kontrol. Mine fund indikerer således, at oplevelsen af manglende kontrol ikke reduceres, efter at beboerne har etableret en hverdag.

Ifølge fundene har den manglende kontrol udspring i oplevelsen af at være nødsaget til at indordne sig personalets dagsorden, personalets manglende troværdighed og manglende medbestemmelse. For nogle beboere opleves rutinerne desuden som begrænsende for kontrollen. Andre studier identificerer på lignende vis oplevelse af manglende kontrol blandt beboere udspringende af flere faktorer. Nystrøm & Segesten (1994) finder i deres observationsstudie af interaktioner mellem beboer og personale på plejehjem, at oplevelsen af manglende kontrol er et resultat af adskillige uundgåeligt samspilte faktorer både relateret til miljø og beboerens situation. En faktor var blandt andet den eksisterende magtfordeling mellem beboer og personale og beboernes manglende medbestemmelse.

Hewisons (1997) observationsstudie af relationen mellem personale og ældre patienter viser ligeledes, at relationen er kendetegnet ved en asymmetrisk relation, hvor personalet har magten og stiller dagsordenen, hvilket fører til manglende kontrol blandt de ældre.

I det følgende diskuteres to centrale forhold ved oplevelsen af manglende kontrol. Dette værende beboernes oplevelser af manglende medbestemmelse og oplevelsen af rutinerne, som vilkår for en manglende kontrol.

10.1.3.1 Manglende medbestemmelse

Fundene i henhold til beboernes oplevelse af manglende medbestemmelse i hverdagen, synes ikke befordrende, idet studier viser, at medbestemmelse og personlig kontrol har positiv effekt på beboernes velvære (Nystrøm & Segesten 1994, Mattiasson & Andersson 1997).

Denne reducerede medbestemmelse blev oplevet at være forårsaget af, at dagsordenen stilles af andre.

Fra flere sider påpeges det imidlertid, at relationen mellem beboer og personale altid vil være præget af en uundgåelig magtdimension, grundet beboernes begrænsninger og afhængighed (Nystrøm & Segesten 1994, Davies, Laker & Ellis 1997). Selvom den manglende kontrol kan synes uundgåelig i relationen, påpeger Kirkevold (2002), at personalet ofte undervurderer og ikke medtænker ældre patienters ressourcer og dermed undlader at inddrage de ældres ressourcer i plejen. Kirkevold (2002) fremhæver vigtigheden af, at personalet afdækker og medtænker de ressourcer, som ældre har trods deres umiddelbare skrøbelighed. Ældre besidder en lang livserfaring, hvor de har udviklet mestringssevne og opnået modenhed og viden om dem selv, som er vigtig at medtænke.

Flere studier påpeger ligeledes, at der kan tages skridt mod forbedring af medbestemmelse i plejen, således at beboerne får oplevelsen af øget kontrol, ved at personalet bliver bevidst omkring egen rolle i relationen med beboerne (Nystrøm & Segesten 1994; Davies, Laker & Ellis 1997, Wadensten 2005). Davies, Laker og Ellis (1997) har på baggrund af et litteraturstudie udforsket fremmende muligheder for, at ældre kan opleve kontrol i hverdagen gennem personalets øgede opmærksomhed på ældres egen bestemmelse. De konkluderer, at et hovedanliggende for personalet må være, identifikation af de ældres perspektiv og et syn på den ældre som værende et menneske med individuelle behov. I Cook og Kleins (2005) litteraturstudie, om involvering af ældre i plejen, påpeges det dog, at det kan være vanskeligt for personalet, at indfange svage plejhjemsbeboeres perspektiv, idet beboernes kommunikationsevne og kognitive evne kan være reduceret i varierende grad.

Beboernes oplevelse af manglende medbestemmelse er ikke befordrende, og synes at kunne tilskrives en konsekvens af, at beboerne udgør en svag, afhængig gruppe samtidig med at personalet sætter dagsordenen. Dog tyder forskningen på, at oplevelse af medbestemmelsen kan styrkes, ved at personalet bliver bevidst omkring egen rolle og bliver opmærksom på beboerens individuelle behov og perspektiv.

10.1.3.2 Rutiner i hverdagen

Fundene viser, at hverdagen på plejehjem er opbygget omkring rutiner, som kan forårsage oplevelse af manglende kontrol blandt beboerne. Andre studier har på samme måde vist, at rutiner er en del af plejehjemskulturen, og at disse udfordrer kontrollen blandt beboerne (Nystrom & Segesten 1994, Bland 2007).

Blands (2007) etnografiske studie, som undersøgte, hvad der bidrager til beboeres oplevelse af velvære, viser, at der i rutinerne ofte er indlejret en dybt rodfastet "one-size-fits-all". Der er her fare for at individuelle behov og ønsker ikke genkendes og imødekommes, men at fokus i stedet placeres på opgaver, der skal udfyldes. Nystrøm & Segesten (1994) finder, at rutinerne tilbyder beboerne få valgmuligheder i hverdagen, hvilket blandt andet er en eksisterende faktor, der medvirker til manglende kontrol blandt beboerne.

Rutinerne beskrives ofte negativt. I fundene afspejles dog både en negativ og en positiv dimension ved rutinerne, idet alle beboere ikke tillægger rutinerne en negativ betydning. Fundene viser nemlig, at nogle beboere oplever, at rutinerne kan være med til at skabe en fast struktur. Mattiason & Anderson (1997) fremhæver ligeledes, at rutiner kan have en psykologisk gevinst i form af øget tryghed, idet der skabes en struktur. Måske kan dette fund have sammenhæng med, at alle beboere ikke magter at skabe deres egen hverdag.

Ovenstående kan pege på vigtigheden af at reflektere over, om hverdagens rutiner udelukkende er styrende eller om rutinerne sikrer hensyn til beboernes medbestemmelse og kontrol i den daglige pleje. Det synes derfor væsentligt, at personalet bliver bevidst om rutinernes indvirkning i mødet med den enkelte beboer.

10.2 Diskussion af metode

Opmærksomheden vil nu henledes mod en diskussion af graden hvormed, denne undersøgelses validitet imødekommer Sandelowski og Barrosos (2007) validitetskrav. I lyset af debatten der har været rettet mod kvalitative metasynteses kompleksitet og værdi, anses det desuden væsentligt at diskutere denne undersøgelses valg af metode.

Der vil i diskussionen blive inddraget forskellige tekster af Sandelowski og Barroso samt andre forskere med stor ekspertise indenfor kvalitative metasynteser.

10.2.1 Undersøgelsens validitet

For at kunne udmunde med en valid metasyntese angiver Sandelowski og Barroso (2007) vigtigheden af at sikre høj grad af deskriptiv -, fortolkende -, teoretisk – og pragmatisk validitet. Gennem undersøgelsens proces er disse former for validitet derfor søgt optimeret mest mulig i henhold til de eksisterende ressourcer, hvilket belyses i det følgende.

10.2.1.1 Deskriptiv validitet

I forsøget på at styrke undersøgelsens *deskriptive validitet*, der blandt andet refererer til, i hvilket omfang alle relevante artikler er identificeret, blev der, i søgeprocessens forsøg på at udarbejde en udtømmende søgning, taget kontakt til en bibliotekar med henblik på vejledning i valg af databaser og søgeord (ibid.). Der blev søgt i de mest centrale sygeplejefaglige databaser, og søgningen blev først afsluttet, da antallet af artikelgængere var fremtrædende (ibid.). Det kan dog diskuteres, om alle relevante kvalitative artikler er blevet identificeret. Det er muligt, at de valgte søgetermer ikke har medvirket til tilstrækkelig identifikation af publicerede artikler på området, set i lyset af de varierende termer der anvendes i forhold til ”oplevelse af hverdagen”. Variationen af artiklers indeksering i de forskellige databaser komplicerer den omfattende søgning yderligere. En udtømmende søgning indenfor problemstillingen kan derfor ikke garanteres.

Sandelowski og Barroso (2007) angiver ligeledes, at en udtømmende søgning tager tid. En begrænset tidsperiode på halvanden måned til søgningen har derfor forårsaget valg og fravalg. Fravalget var blandt andet inddragelse af Ph.d. afhandlinger om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen, som ikke var publiceret i et fagligt tidsskrift. Al kvalitativ forskning på området er således ikke inddraget, hvilket må angives at forringe den deskriptive validitet i særlig grad. En inddragelse af disse ville imidlertid øge validiteten markant (Sandelowski & Barroso 2002a).

10.2.1.2 Fortolkende validitet

Undersøgelsens nøjagtige fremstilling af de inkluderede artikler angiver den *fortolkende validitet* (Sandelowski og Barroso 2007). Sandelowski og Barroso (2007) anbefaler etableringen af et forskerteam, således at flere personer inddrages i vurderingen og analysen af artiklerne. Dette har dog ej været muligt. I stedet er der i forsøget på at optimere den fortolkende validitet i analyseprocessen tilstræbt afklaring af forforståelse forud for fortolkningsarbejdet. Desuden er der i søgningen efter at nærme mig en syntese, tilstræbt at fundene fra artiklerne ikke er blevet

overfortolket og omarbejdet, så de ikke længere passer ind i deres oprindelige placering. Dette er blevet tilstræbt via en gennemlæsning af de enkelte artikler efter udarbejdelsen af syntesen.

Antallet af de seks inkluderede artikler kan i henhold til den fortolkende validitet synes fordelagtig. Hvis der inkluderes mere end ti artikler, er der risiko for, at alle ikke inddrages tilstrækkeligt, idet der ofte er et væld af informationer i de kvalitative forskningsartikler. For mange artikler hindrer således, at der kan foretages en dybdegående analyse, hvilket kan true den fortolkede validitet af fundene (Sandelowski, Docherty & Emden 1997).

10.2.1.3 Teoretisk validitet

Den *teoretiske validitet* refererer til troværdigheden af egne fortolkninger af de primære artiklers fund. Sandelowski og Barroso (2007) angiver, at dette både refererer til den anvendte metode og selve produktet af analysen, og de anbefaler, at metoden og fundene diskuteres med et forskningsteam og eksperter på området.

Faglige drøftelser med et forskningsteam har ikke været muligt. I stedet er der, i bestræbelsen på at styrke den teoretiske validitet, søgt demonstration af systematik og åbenhed i beskrivelsen af den metodiske fremgangsmåde for at sikre, at læseren kan følge den analytiske proces. Som eksempler kan nævnes udarbejdelse af ”audit trailen”, synliggørelse af valg der blev truffet i søgningen og den individuelle vurdering samt eksplicitering af parametre. Analysemetoden er ligeledes valgt på baggrund af Sandelowski og Barrosos forslag til analysemetoder, og i tilfælde af metodiske tvivlsspørgsmål blev der taget kontakt til vejleder. I fremstillingen af fund er fortolkningen løbende understøttet med citater fra artiklerne, således at dele af fortolkningen blev synliggjort. Det er desuden centralt at fastslå, at opmærksomheden udelukkende har været rettet mod de primære forskeres fortolkninger og ikke de primære informanters beskrivelser, hvilket ligeledes er medvirkende til at styrke undersøgelsens teoretiske validitet (Sandelowski 2006, Sandelowski & Barroso 2007).

Sandelowski og Barroso (2007) foreslår desuden, at man, foruden fortolkningsmæssige drøftelser i forskningsteamet, drøfter undersøgelsens fund med praktiske eksperter på det emnemæssige område. Dette har dog ikke været muligt i nærværende undersøgelse, hvilket kan forringe den teoretiske validitet.

10.2.1.4 Pragmatisk validitet

Anvendeligheden og overførbareheden af viden refererer til undersøgelsens *pragmatiske validitet*, og er særlig interessant i denne undersøgelse, idet der ikke indgår danske artikler i materialet men udelukkende artikler fra nordiske lande og en artikel fra Australien (Sandelowski & Barroso 2007). Det anses dog som en styrke, at hovedparten af den frembragte viden beror på forskning foretaget i nordiske lande, som er forholdsvis sammenlignelige med danske plejehjemsforhold. Herved øges anvendeligheden af artiklernes fund indenfor dansk kontekst.

Syntesen er desuden baseret på fortolket data indhentet fra 87 plejehjemsbeboere fordelt over minimum 20 forskellige plejehjem, hvorfor materialet kun afspejler en begrænset del af virkeligheden. Modsat giver materialet dog mulighed for øget generalisering af plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen sammenlignet med, hvad individuelle studier formår (Thorne et al. 2004, Sandelowski & Barroso 2007).

I forhold til undersøgelsens pragmatiske validitet kunne der med fordel have været inkluderet flere artikler. Bondas & Hall (2007) angiver, at des flere artikler der inddrages i syntesen, des mere overførbare bliver undersøgelsens fund. Dog sætter de en grænse på mellem 10 til 12 artikler.

I henhold til den pragmatiske validitet er det væsentligt at fremhæve, at den inkluderede publicerede forskning kun præsenterer fund i henhold til kognitivt velfungerende beboere. Syntesen afspejler således ikke oplevelser blandt hele beboergruppen. De beboere, der ikke verbalt kan udtrykke sig, er ikke blevet hørt og ej heller de demente og mentalt svækkede. Derfor giver syntesen kun et "forenklet billede af virkeligheden", idet et stort antal beboere på plejehjem er kognitivt svækkede (Beck m fl. 2008).

10.2.1.5 Opsamling

Opsamlende kan angives, at den manglende tilknytning og sparring med et tilhørende forskningsteam, den manglende garanti for udarbejdelse af en udtømmende søgning og den manglende inddragelse af al kvalitativ forskning på området synes at være den største trussel mod syntesens validitet. Antallet af inkluderede artikler kan både anses som en validitetsmæssig styrke og som en svaghed.

Udarbejdelsen af *audit trailen* og de løbende ekspliciteringer af tilvalg og fravalg i arbejdsprocessen er dog medvirkende til at øge undersøgelsens samlede validitet.

10.2.2 Diskussion af udarbejdelse af en kvalitativ metasyntese

I nærværende afsnit diskuteres hensigtsmæssigheden af, at denne undersøgelse er udarbejdet som en kvalitativ metasyntese. Denne diskussion udspringer på baggrund af, at der fra flere sider angives, at metoden ikke er problemfri samt de eksisterende påberåbte advarsler mod brug af metoden (Sandelowski, Docherty & Emden 1997, Zimmer 2006, Sandelowski & Barroso 2007).

I den kvalitative forskning betones kompleksiteten af menneskelige oplevelser, og kvalitativ forskning er kendetegnet ved særegenhed med hensyn til metode, rapporteringsformer og fokus. En syntese af flere artikler medfører imidlertid, at studierne unikke og dermed også de fortolkede menneskelige unikke oplevelser, som præsenteres i disse artikler, mistes (Sandelowski, Docherty & Emden 1997, Sandelowski 1997, Sandelowski & Barroso 2007). Dette har medført de eksisterende advarsler mod metoden, da ideen om, at bringe et antal kvalitative studier sammen til et højere abstraktionsniveau, kan virke truende for de individuelle aspekter (Sandelowski, Docherty & Emden 1997). Jeg vil særligt diskutere det faktum, at jeg i denne undersøgelse har kombineret såkaldte unikke forskningsartikler.

De inkluderede artiklers refererede brug af design og metode i nærværende undersøgelse er varierende. Forskellige designs og analysemetoder er blevet anvendt til at belyse problemstillingen, herunder blandt andet design som grounded theory, etnografi og fænomenologi samt metoder som fænomenologisk analyse og konstant komparativ analyse. Som konsekvens af forskelle i design og metode er der således tale om forskellig karakter af fund.

Hensigtsmæssigheden af at der i denne undersøgelse integreres seks individuelle artikler, der refererer forskellige metoder og designs, kan derfor diskuteres.

Sandelowski (1997, 2006) italesætter ovenstående problemstilling med integration af individuelle artikler og angiver, at en integration af forskellige artikler kræver "fælles metermål" eller "en omdannelse til lighed", som gør artiklerne klar til integration. Hvad denne "omdannelse til lighed" indbefatter specificeres ikke yderligere, men man kan formode, at det indbefatter identifikation og klassifikation af fund i de forskellige artikler, og at der kun anvendes tematiske/begrebsmæssige beskrivelser eller fortolkende forklaringer i syntese-foretagendet.

Sandelowski (2006) angiver ydermere, at forskeren må antage en kritisk analytisk tilgang i udarbejdelsen af en kvalitativ metasyntese. Foruden arbejdet med at tilvejebringe pålidelige integrationer af artiklernes fund, må forskeren dermed også frembringe en refleksion af processen hvormed integrationen er udarbejdet. Hvis studierne således "omdannes til lighed", og hvis der anlægges en kritisk analytisk tilgang til udarbejdelsen, fremhæves det, at der vil der være endnu

større fare ved ikke at forene fund end ved at forene fund, som kan udvikle nye brugbare indsigter og være til nytte i praksis (Sandelowski, Docherty & Emden 1997, Sandelowski 1997).

I denne undersøgelse er der derfor også, foruden søgning efter identifikation og klassifikation af fund, søgt indtagelse af en kritisk analytisk tilgang i udarbejdelsen af syntesen.

Sandelowski og Barroso (2007) angiver, at de ikke er naive i forhold til udfordringerne og faren ved at syntetisere kvalitativ forskning, men de hævder, at man skal opgive det ”metodisk uhyggelige” og have en tro på syntesen som et værdigt og muligt foretagende.

Zimmer (2006) italesætter også problematikken med integration af unik kvalitative forskning og angiver på lignende vis, at metoder med forskellig videnskabsteoretisk formodning fører til generering af forskellig slags viden. Hun påtaler også, at der er blevet stillet spørgsmålstejn ved integration af forskning med forskellige videnskabsteoretiske ståsteder, og angiver, at der er enighed om, at studier, der anvender samme metode, er mere velegnede til syntese end studier med varierende metoder. Dog hævder Zimmer (2006), at en hermeneutisk dygtighed fra forskerens side kan imødekomme ovenstående problematik. Ved at anlægge et hermeneutisk perspektiv på udarbejdelsen fremhæves, at der er tale om forskerens subjektive fortolkning, og at ”dele” anvendes til at belyse helheden.

Idet der, i denne undersøgelse, er reflekteret kritisk over undersøgelsens proces og anlagt et hermeneutisk perspektiv, vil jeg hævde, at den kvalitative metasyntese er en mulig fremgangsmåde, som har formået at bidrage med viden om plejehjemsbeboernes oplevelse af hverdagen. Metoden anses derfor at være værdifuld i forhold til udvikling af viden, men også i forhold til fremløftning og anvendelse af den eksisterende forskning.

11. Konklusion

Formålet med denne undersøgelse var at søge at identificere og integrere publiceret kvalitativ forskning, der udforsker plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen. Dette formål havde baggrund i manglende national forskning om beboeres oplevelse af hverdagen, medens udenlandsk publiceret forskning var eksisterende på området, hvorfor det blev argumenteret for at samle og synliggøre denne viden i forsøget på at frembringe et grundlag for tilrettelæggelse af en evidensbaseret pleje. Velvidende at den kvalitative metasyntese er et omdiskuteret foretagende, blev følgende problemformulering søgt besvaret: *Hvilken viden kan udledes af publicerede kvalitative forskningsfund om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen?*

Undersøgelsens metode var inspireret af Sandelowski og Barrosos kvalitative metasyntese, og tilgangen til undersøgelsen placeredes indenfor en hermeneutisk ramme.

På baggrund af en omfattende litteratursøgning i sygeplejefaglige databaser blev der identificeret seks anvendelige artikler. Disse blev udvalgt på baggrund af en nøje gennemlæsning, i henhold til opsatte parametre, og en individuel vurdering, hvori artiklernes fund blev klassificeret som velegnede til inddragelse i syntesen.

I en komparativ vurdering af artiklerne blev det identificeret, at syntesen baseredes på fortolket data fra 87 beboere fordelt på minimum 20 forskellige plejehjem. Ydermere blev syntesen baseret på artikler hentet fra primært en nordisk kontekst.

Gennem en konstant komparativ analyse, inspireret af Strauss og Corbin, blev artiklernes fund integreret. Syntesen, bestående af en integreret beskrivelse af beboernes oplevelse af hverdagen, fremstiller at beboerne oplever daglig tryghed trods relationelle brist i form af manglende social kontakt og manglende kontrol. Oplevelsen findes kompleks, idet den både er betinget af ydre og indre omstændigheder.

Oplevelse af daglig tryghed har udspring i det faktum, at beboerne ikke er alene, og at de har mulighed for at få hjælp på plejehjemmet. Den manglende sociale kontakt består af oplevelsen af manglende relationer og kommunikation i hverdagen, og er forårsaget af pårørende og personalets travlhed samt de øvrige beboeres svækkelse. Udfaldet kan være oplevelse af indholdsløse dage, reduceret synlighed, manglende tilhørsfølelse og manglende følelse af at kunne bidrage med noget. Beboernes afhængighed, ønsket om ikke at være til besvær, personalets travlhed og det faktum, at personalet stiller dagsordenen, er medvirkende til oplevelse af manglende kontrol. Denne oplevelse er bestående af oplevelsen af at måtte indordne sig, manglende medbestemmelse i henhold til rutiner og personalets manglende troværdighed, hvilket kan føre til tilsidesættelse af egne behov. Konklusionen skal sættes i relation til undersøgelsens diskussion af fund, hvor der særlig rettes fokus mod yderligere belysning af de relationelle brist. Der diskuteres, på baggrund af anden forskning, at oplevelse af relationelle brist ikke er befordrende. Ydermere diskuteres at en individuel tilgang til beboerne, hvor den enkelte beboers ønsker og behov er styrende, sammenstillet med en bevidsthed blandt personalet om egen rolle, holdning og attitude, synes befordrende for at reducere de relationelle brist. Skærpet fokus mod hvorledes tiden bruges og mod rutinernes indvirkning diskuteres desuden som værende central i henhold til forsøget på at mindske disse brist.

Undersøgelsens fund skal dog ses i forhold til eksisterende svagheder og styrker ved udarbejdelsen af denne kvalitative metasyntese. En svaghed ved undersøgelsen er det manglende samarbejde med et forskningsteam, manglende inddragelse af al kvalitativ forskning på området og en manglende garanti for udtømmende søgning. Opretholdelsen af audit trailen og den nøje redegørelse af fremgangsmåden har dog styrket undersøgelsen. På trods af undersøgelsens svagheder og det faktum, at kvalitativ metasyntese er en omdiskuteret metode, blev metoden anset som mulig og central i henhold til at samle eksisterende viden og opnå en mere omfattende forståelse af plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen, end hvad individuelle artikler på området formår.

12. Perspektivering

Sandelowski (1997) påpeger vigtigheden af at eksplicitere den potentielle nytte af fund i egen undersøgelse og desuden oversætte betydningen af de kvalitative fund, der refererer til, hvorledes fundene kan have betydning for praksis. I det følgende og afsluttende afsnit rettes blikket derfor mod belysning af syntesens nytte og implikationer af undersøgelsens fund.

12.1 Syntesens nytte

Nytten af denne undersøgelse består i, at eksisterende viden omkring beboeres oplevelse af hverdagen på plejehjem er blevet synliggjort og gjort mere tilgængeligt for praktikere og andre, der medvirker i planlægningen af plejen til plejehjemsbeboere.

Imidlertid er det væsentligt at påpege, at undersøgelse ikke tilvejebringer et sæt konkrete handlingsanvisninger til praksis, i form af instrumentel nytte, der kan føre til, at uheldige beretninger om oplevelser i beboeres hverdag på plejehjem ikke finder sted igen (Newman, Thompson & Roberts 2006).

Sandelowski (2004) opererer med tre former for nytte indenfor kvalitativ forskning. Disse er henholdsvis instrumentel -, symbolsk – og begrebsmæssig nytte. Instrumentel nytte viser sig i form af konkret anvendelse af fund i praksis, hvor fundene er oversat til materielle former. Symbolsk nytte er mindre konkret og indbefatter i sig selv ingen forandring, idet anvendeligheden af fund udelukkende findes i formidlingen af viden. Fundene bruges her som et overbevisende middel med henblik på at legitimere en særlig praksis. Den begrebsmæssige nytte er den mindst håndgribelige, idet denne form for nytte retter sig til forandringer i folks tænkemåder.

På baggrund af disse nytte-begreber må nærværende undersøgelses fund angives som værende af symbolsk og begrebsmæssig nytte, idet fundene kan bidrage med viden, der informerer og skaber forståelse om beboernes oplevelser, som kan inspirere til handlevalg (Sandelowski 1997).

Ifølge Sandelowski (2004) er forståelse grundlaget for at, handling og instrumentel nytte kan finde sted, og det er samtidig fundamentet for etablering af en evidensbaseret praksis.

Hvis fundene skal blive til nytte, kræves dog at fundene når ud til personalet og andre der planlægger plejen til plejhjemsbeboere. Dette angiver vigtigheden af at fundene ikke kun præsenteres for et ligesindet publikum med erfaring indenfor en akademisk verden, men at de præsenteres for, samt gøres interessante og forståelige for, plejepersonalet (Sandelowski 1997).

Dette synes desuden særlig central i en praksis, hvor antallet af ufaglærte er stort (Vinge, Kramhøft & Bøgh 2006). At indgå i dialog med praktikere indenfor plejhjemsområdet og fremme forståelse og refleksion synes derfor særlig grundlæggende for, at fundene kan have nytte i praksis.

12.2 Implikationer

Denne undersøgelse har kastet lys over et underbelyst område indenfor en dansk kontekst og tilvejebragt en udvidet forståelse af beboeres oplevelse i hverdagen, samtidig med påvisningen af at denne oplevelse er kompleks.

Undersøgelsen har desuden særlig medvirket til at identificere beboeres oplevede relationelle brist, hvilket angiver vigtigheden af øget opmærksomhed på relationelle aspekter i plejen og vigtigheden af at reflektere over hvorledes oplevelse af relationelle brist mindskes.

Denne undersøgelse synes også at være anvendelig til, at udpege områder og synliggøre behovet for fremtidig forskning. Behovet for studier der udforsker kreative måder, hvorpå personalet kan involvere svækkede beboere i plejen med henblik på at fremme oplevelse af medbestemmelse og kontrol i hverdagen, synes påkrævet for at tilvejebringe yderligere viden indenfor området (Cook & Klein 2005). Undersøgelsen har kun bidraget med en lille brik i opbygningen af viden i forhold til plejhjemsbeboere og deres hverdag. Yderligere viden synes påkrævet for at undgå mediernes belysning af uheldige tendenser i plejen til landets plejhjemsbeboere.

Bilagsliste

Bilag 1: Søgeprotokol

Bilag 2: Udsnit af den individuelle vurdering af artikler

Bilag 3: Oversigt over udvælgelse af artikler

Bilag 1: Søgeprotokol

Formålet med litteratursøgningen: At identificere publiceret kvalitativ forskning, der undersøger hvorledes plejhjemsbeboere oplever hverdagen på plejehjem.

Søgestrategier: Søgningen indbefatter henholdsvis en systematisk bloksøgning og en usystematisk kædesøgning. Der søges i seks databaser: bibliotek.dk, SveMed, CINAHL, PubMed, PsykInfo og Web of Sciences, og søgningen sker på baggrund af fastsatte parametre i henhold til emne, population, tid og metode (jf. afsnit 5.1).

Artikler vil blive udvalgt på baggrund af gennemgang af titel og et eventuelt tilstedeværende resume. De artikler, der ikke umiddelbart kan inkluderes eller ekskluderes herudfra, grundet manglende beskrivelser i titel eller resume, udvælges til nærmere gennemgang og vurdering.

Systematisk bloksøgning: Der foretages en systematisk bloksøgning i databaserne bibliotek.dk¹³, SveMed, CINAHL, PubMed og PsykInfo. Systematisk bloksøgning anvendes som primær søgestrategi, hvor de forskellige facetter af problemformuleringens indhold blev opdelt i tre blokke med henblik på at skabe systematik og gøre søgningerne så specifikke som muligt (Buus m. fl. 2008).

Der er gjort følgende overvejelser om blokkenes indhold:

Blok 1: Populationen, plejhjemsbeboere

Da beboere almindeligvis tilhører den ældre del af befolkningen, vil der i søgningen ikke ske en specifik afgrænsning til ældre med mindre søgningen resulterer i identifikation af et omfattende antal referencer. Ved mange identificerede referencer bruges begrebet ”ældre” i forsøget på at skærpe søgningen yderligere.

Ikke alle databaser indeholder indekserede emneord for ”plejhjemsbeboere”. For at indfange populationen vil der derfor anvendes andre søgeteknikker. F.eks. søges på populationens kontekst ”plejehjem”, idet en søgning på plejehjem formodes at indfange ”plejhjemsbeboerne”.

Blok 2: Emnet, oplevelse af hverdagen

En indledningsvis pilot-litteratursøgning viser, at det danske begreb ”hverdag” anvendes synonymt med begreber som f.eks. ”life situation” og ”life experiences”, foruden begreberne ”daily life” og

¹³ Bibliotekarere angiver imidlertid at det er svært at søge systematisk i bibliotek.dk

”everyday life”. Afhængig af databasernes indekserede emneord vil der derfor anvendes ´varierende termer for ”oplevelsen af hverdagen” i forsøget på at indfange så mange artikler på området som muligt.

Blok 3: Metode, kvalitative studier

I de mindre databaser, som bibliotek.dk og SveMed, vil der ikke blive søgt specifik på kvalitative studier, idet disse databaser muliggør manuel eksklusion af artikler, der ej refererer til kvalitative studier. Dette betyder at blok 3 udelukkes i disse databaser. Imidlertid vil der i databaserne CINAHL, PubMed og PsykInfo foretages en specifik søgning på kvalitative studier.

Indholdet i de tre blokke oversættes til kontrollerede emneord og friteksttermer i databaserne afhængigt af databasernes indhold af emneord. I tilfælde af søgning på sammensatte ord i fritekst, er ordene anbragt i citationstegn, med henblik på at sikre, at der bliver søgt på begrebet, i den rækkefølge ordene er anført i (Willman, Stoltz & Bathesevani 2007).

Søgestrategier som trunkeringer¹⁴, limits og boolske operatorer anvendes desuden til at udvide og indsnævre søgningen og for at gøre søgningen så specifik som mulig (Sandelowski & Barroso 2007, Buus m.fl. 2008).

Usystematisk kædesøgning: Foruden systematisk bloksøgning foretages en usystematisk kædesøgning med henblik på identifikation af relevante artikler, som ikke fremkommer ved bloksøgningen. Den usystematiske kædesøgning er hensigtsmæssig, idet man med udgangspunkt i relevante referencer kan finde nye referencer (Buus m.fl. 2008).

Kædesøgningen består af følgende metoder:

- Gennemlæsning af relevante artiklers referencelister
- Anvendelse af databasernes funktion til identifikation af referencer omhandlende nærtliggende eller samme problemstilling (”related articles” i PubMed og ”find similar results” i CINAHL).
- Søgning i databasen Web of Science, som tillader citationssøgning på relevante titler og forfattere.

¹⁴ Når der søges med trunkering, søges på stammen af et ord, og samtidig på dets forskellige endelser, med henblik på at søge alle mulige tænkelige endelser af begrebet (Buus et al. 2008).

- Identifikation af kontrollerede emneord, som de relevante referencer er indekseret under, med henblik på at anvende disse termer i bloksøgningen

(Sandelowski & Barroso 2007, Buus m.fl. 2008)

De forskellige databasesøgninger

Bibliotek.dk: Bibliotek.dk er en database, der indeholder alt det der er udgivet i Danmark, og rummer således henvisning til alt materiale, som findes på danske offentlige biblioteker (Bibliotek.dk 2009). Databasen er derfor særlig interessant i forhold til at undersøge den nationale forskning på området.

Søgeord: Søgeordet *plejehjem* blev anvendt til at indfange populationen og termen *hverdag* blev anvendt til at angive emnet.

Blok 1: Populationen	Blok 2: Emne
Plejehjem	Hverdag

Søgestrategi og fund: Søgestrategien bestod udelukkende af fritekstsøgning, trunkeringer og anvendelse af den booleske søgeoperator ”and”.

I bibliotek.dk blev der identificeret én artikel: Slettebø 2008, som blev anset for velegnet til yderligere vurdering med henblik på inddragelse i den kvalitative metasyntese.

SveMed: Databasen SveMed er relevant i litteratursøgningen, idet den kan bidrage til at belyse problemstillingen med skandinavisk litteratur. Databasen indeholder ligeledes artikler omhandlende det sundhedsvidenskabelige område, som er relevant for problemstillingen (Willman, Stoltz & Bathsevani 2007).

Søgeord: I den systematiske bloksøgning oversættes de centrale termer til SveMed’s kontrollerede emneord, MeSH-termer (MH). Følgende søgeord blev anvendt:

Blok 1: Populationen	Blok 2: Emne
Nursing Home\$ (1205 hits) <i>OR</i> Nursing Homes (MH) (684 hits) <i>OR</i> Long-Term-Care (MH) (181 hits) <i>OR</i> Homes-for the Aged (MH) (273 hits) <i>NOT</i> Dementia (MH) (1232 hits) <i>Ialt: 1243 hits</i>	“Daily life” (18 hits) <i>OR</i> “Everyday life” (68 hits) <i>OR</i> Life-Change Event (MH) (252 hits) <i>OR</i> Activities of Daily Living (MH) (1166 hits) <i>OR</i> Attitude-to Health (MH) (4011 hits) <i>Ialt 5300 hits</i>

Blok 1: Der eksisterer ikke et emneord for plejehjemsbeboere, hvorfor fritekst-terminen *nursing home* trunkeres (\$), med henblik på at inddrage alle tænkelige endelser af ordet som blandt andet *nursing home patient* og *nursing home resident*. Desuden blev der anvendt emneordene *Nursing Home*, *Long-term-care* og *Homes-for the Aged*, for at indfange plejehjemsbeboernes kontekst. Søgeordene blev kombineret med emneordet NOT Dementia (MH) for at indsnævre søgningen.

Blok 2: Der eksisterer ingen emneord for ”hverdag”, hvorfor fritekstterminerne *daily life* og *everyday life* blev benyttet. Emneord der bedst beskriver ”oplevelsen af hverdagen” blev identificeret til at være følgende: *Life-Change Event*, *Activities-of Daily Living* og *Attitude-to Health*. *Life-Change Event* termen medtager *life experiences*, som i denne database ikke er en MeSH-term.

Søgestrategi og fund: Blok 1 blev kombineret med blok 2, hvilket resulterede i 142 referencer. Efter gennemgang af disse blev der udvalgt 3 til nærmere vurdering: Sainio 2008, Carlson & Dahlberg 2002, Houg 1997.

CINAHL: CINAHL indeholder primært sygeplejevidenskabelige referencer, hvorfor den er central at anvende i søgningen (Willman, Stoltz & Bathsevani 2007).

Søgeord: Blokkenes indhold oversættes til CINAHL’s kontrollerede emneord; CINAHL-Headings (MH). Hvor det er relevant anvendes ”explode” funktionen, med henblik på at medtage alle emneordets underliggende termer med og dermed gøre søgningen bredere. Dette markeres med ”+”. Desuden vil der blive kombineret med fritekstsøgning. Hvor der ikke er anført MH foran søgeord, er der søgt på ordet som fritekst.

Blok 1: Populationen	Blok 2: Emnet	Blok 3: Metode
Nursing Home Patients (MH) (5557 hits) OR Nursing Homes + (MH) (11253 hits) OR Long-Term-Care (MH) (11.448 hits) <i>Ialt: 22.647 hits</i>	“Daily life” (1493 hits) OR “Everyday life” (936 hits) OR Life Experiences + (MH) (7455 hits) OR Attitude to life (MH) (1493 hits) <i>Ialt: 11.176 hits</i>	Case studies (MH) OR Constant Comparative Method (MH) OR Content Analysis (MH) OR “conversation analysis” OR Descriptive Research (MH) OR Discourse Analysis (MH) OR Ethnography (MH) OR Ethnographic Research (MH) OR Exploratory Research (MH) OR “field observation” OR Field Studies (MH) OR Focus Groups (MH) OR Grounded theory (MH) OR Phenomenology (MH) OR Interviews+ (MH) OR Narratives (MH) OR Naturalistic Inquiry (MH) OR Participant Observation (MH) OR Qualitative studies+ (MH) OR “semiotics” OR Thematic Analysis (MH)

Blok 1: Databasens kontrollerede emneord *Nursing Home Patients*, *Long-Term-Care* og *Nursing Home* blev kombineret med OR.

Blok 2: Emneord der bedst beskriver ”oplevelse af hverdagen” blev identificeret til at være følgende: *Life Experiences* og *Attitude to life*. Disse blev kombineret med fritekstermerne *daily life* og *everyday life*.

Blok 3: Sandelowski og Barroso (2007) angiver, at lokalisering af kvalitative artikler er vanskeligt, idet kvalitativ forskning betegnes på meget forskellig vis. De angiver, at en søgning udelukkende på emneordet *qualitative studies* giver få relevante hits, og anbefaler derfor, at søge på hver af de kvalitative forskningsmetoder med henblik på at indfange alle kvalitative artikler.

Derfor udførte jeg en søgning, hvor de enkelte kvalitative metoder blev oversat til engelske søgeord. Sandelowski og Barrosos (2007) udarbejdede søgetermer¹⁵ for de enkelte kvalitative forskningsmetoder blev derfor anvendt.

Søgestrategi og fund: De tre blokke blev kombineret med AND. Desuden blev søgningen, på baggrund af undersøgelsens fastsatte parametre, afgrænset til udelukkende at identificere publicerede artikler indenfor de seneste 20 år (1989-2009) og artiklerne skulle være skrevet på engelsk, svensk, norsk eller dansk.

En kombination af de tre blokke resulterede i 76 hits. Efter gennemlæsning af overskrifter og resume er 6 videreført til en videre gennemlæsning og vurdering. Disse er: Tsai & Tsai 2008; Hauge & Heggen 2008; Wadensten 2007; Andersson, Pettersson & Sidenvall 2007; Spencer et al. 2001; Running 1997.

Kædesøgning: Der blev desuden foretaget en kædesøgning ud fra disse artikler med henblik på at finde flere relevante artikler indenfor samme emne. Herved fremkom 3 relevante artikler – imidlertid var den ene fremkommet tidligere ved søgning i SveMed. To blev således vurderet relevante til en nøjere vurdering: Johannesen 2005, Liukkonen 1995.

PubMed: PubMed er en omfangsrig database med over 16 millioner referencer. Databasen indeholder primært referencer indenfor det medicinske felt, men også indenfor sygeplejen, hvorfor den er relevant i søgningen (Buus m.fl. 2008).

¹⁵ Tabel 3.3 angiver 21 søgetermer for kvalitative forskningsmetoder: case study, constant comparison analysis, content analysis, conversation analysis, descriptive study, discourse analysis, ethnography, exploratory, field observation, field study, focus group, grounded theory, hermeneutic, interview, narrative, naturalistic inquiry, participant observation, phenomenology, qualitative study, semiotics og thematic analysis (Sandelowski & Barroso 2007, s. 71).

Søgeord: I denne database er der ligeledes valgt emneordssøgning (MH), men også fritekstsøgning, i tilfælde af at der ikke findes et dækkende emneord. Hvis MH ikke er anført, er der søgt som fritekst.

Blok 1: Population	Blok 2: Emne	Blok 3: Metode
Nursing Homes (MH) (26.363 hits) <i>OR</i> Long-Term Care (MH) (18.025 hits) <i>OR</i> Homes for the Aged (MH) (8784 hits)	Life Change Event (MH) (14.326 hits) <i>OR</i> Attitude to Health (MH) (198.101 hits) <i>OR</i> "Life experiences" (574 hits) <i>OR</i> "Life situation" (782 hits) <i>OR</i> "Daily life" (5478 hits) <i>OR</i> "Everyday life" (2709 hits)	"Case study" OR "Constant Comparaison analysis" OR "Content Analysis" OR "Conversation analysis" OR "Descriptive study" OR Discourse* OR Ethnography OR Exploratory OR "field observation" OR "Field Study" OR "Focus Group" OR "Grounded theory" OR Hermeneutic OR Interview* OR Narrative* OR "Naturalistic Inquiry" OR "Participant Observation" OR Phenomenology OR Qualitative Research (MH) OR qualitative OR semiotic* OR "Thematic Analysis"
<i>Ialt: 44.835 hits</i>	<i>Ialt: 241.699 hits</i>	

Blok 1: Der blev ej fundet emneord specifikt for patientgruppen, men der formodes at gruppen er indbefattet i de øvrige søgeord, som angiver konteksten. Følgende relevante emneord blev identificeret: *Nursing Homes*, *Long-Term-Care* og *Homes for the Aged*. Disse blev kombineret med *OR*.

Blok 2: De emneord der bedst blev identificeret til at beskrive "oplevelsen af hverdagen" var: *Attitude to Health* og *Life Change Event*. Sidstnævnte søgeord har inkluderet begrebet "life experiences". Emneordene blev kombineret med fritekstterminerne *Life experiences*, *Life situation*, *Daily life* og *Everyday life*.

Blok 3: Der blev ligeledes i denne database søgt på de enkelte kvalitative metoder, som anbefalet af Sandelowski og Barroso. Metoderne blev søgt via fritekst. Nogle af metoderne blev desuden trunkeret for at sikre, at alle ordets endelser blev medtaget.

Emneordet *qualitative research* er desuden først indekseret som emneord i 2003, hvorfor det blev anset særligt central at søge på Sandelowski og Barrosos forskellige termer for kvalitative metoder.

Søgestrategi og fund: På baggrund af undersøgelsens fastsatte parametre blev der foretaget afgrænsninger med henblik på at gøre søgningen så specifik som muligt:

- Identifikation af udelukkende engelsk- eller nordisk sproget artikler
- Artikler publiceret indenfor 1989-2009

En kombination af de tre blokke med AND resulterede i 426 referencer. Titlerne og resume blev gennemgået på alle, hvoraf 6 blev anses som velegnede. Dog var 3 gengangere fra søgningen i CINAHL, hvorfor kun 3 nye blev identificeret: Iwasiw et al. 2003, Fiveash 1998 og Iwasiw et al. 1996.

Kædesøgning: Ud fra de fundne relevante artikler, blev der foretaget en kædesøgning. Dog fremkom der ikke nye referencer udover en, der var blevet identificeret i CINAHL.

PsykInfo: Denne database indeholder litteratur, hvor omdrejningspunktet primært er psykologi. Dog indeholder databasen også referencer fra blandt andet sygepleje, hvorfor PsykInfo anses relevant i en omfattende litteratursøgning (Buus m.fl. 2008).

Søgeord: I den systematiske bloksøgning oversættes blokkenes centrale termer til databasens kontrollerede emneord, descriptor, der angives som "DE". Hvor der ej findes dækkende emneord, vil der blive foretaget en fritekstsøgning.

Blok 1: Population	Blok 2: Emnet	Blok 3: Metode
Nursing Homes (DE) (3107 hits) OR Long-Term-Care (DE) (1539 hits) OR Residential care institutions (DE) (3471 hits)	"Daily life" (5575 hits) OR "Everyday life" (14.916 hits) OR Life Experiences (DE) (7664 hits) OR "Life experiences" (9516 hits) OR Experiences Events (DE) (7023 hits) OR ("DE Aged (Attitude toward)" OR "DE Aging (Attitude toward)" OR "DE Client attitude)" (9738 hits)	"Case study" OR "Constant comparison analysis" OR Content Analysis (DE) OR "conversation analysis" OR "descriptive study" OR Discourse Analysis (DE) OR "discource analysis" OR Ethnography (DE) OR "exploratory" OR "field observation" OR "Field Study" OR "Focus Group" OR Grounded theory (DE) OR "Grounded theory" OR Hermeneutics (DE) OR "Hermeneutic" OR Interviews (DE) OR Narratives (DE) OR "Naturalistic Inquiry" OR "Participant Observation" OR Phenomenology (DE) OR Qualitative Research (DE) OR "Qualitative research" OR Semiotics (DE) OR "Thematic Analysis"
<i>Ialt: 10.163 hits</i>	<i>Ialt: 64.168 artikler</i>	

Blok 1: Der blev ikke fundet specifikke emneord for ”plejehjemsbeboere”. Emneord for beboernes kontekst blev dog identificeret, hvorfor emneord *Nursing Home*, *Long term care* og *Residential care institutions* blev kombineret med OR i blok 1.

Blok 2: Emneord, der vurderes mest velegnet til at beskrive ”oplevelsen af hverdagen”, blev fundet til at være følgende: *Life Experiences*, *Experiences Events*, *Aged (Attitude toward)*, *Aging (Attitude toward)* og *Client attitude*. Disse blev kombineret med fritekst-terminerne *daily life*, *everyday life* og *life experiences*.

Blok 3: Med henblik på identificering af kvalitative studier, blev der søgt på emneordet *qualitative research*. Dette er dog først indekseret som emneord i 2003, hvorfor der også søges på ordet som fritekst. Ligeledes blev der i denne database, ligesom i Cinahl og PubMed, søgt på de enkelte kvalitative metoder, som anbefalet af Sandelowski og Barroso (2007). Kun få af de kvalitative metoder var indekseret som emneord, hvorfor der også blev anvendt fritekstsøgning på flere af metoderne. I tilfælde af, at metodernes emneord først var indekseret indenfor de seneste 20 år, blev der yderligere kombineret med fritkst.

Søgestrategier og fund: Ved at kombinere de tre blokke med ”AND” blev der identificeret 146 artikler. En begrænsning til udelukkende søgning på artikler, der er publiceret i perioden fra 1989 til 2009 og eksklusion af gruppen af demente (*NOT Dementia (DE)*), resulterede i 132 artikler. Titler og resume blev gennemgået. Der blev dog ikke fundet nye artikler ud over de, der var fundet i de øvrige databaser.

Den usystematiske kædesøgning

Foruden den udarbejdede kædesøgning efter emnemæssigt relaterede referencer i databaserne, ved hjælp af databasernes funktion ”find similar results” og ”related articles”, blev der foretaget en manuel gennemgang af udvalgte artiklers referencelister og forfattere til relevante referencer.

Manuel gennemgang af relevante artiklers referenceliste: De 15 udvalgte artiklers referencelister blev gennemgået manuelt, med henblik på at se om der dukkede nye relevante artikler op.

Artiklerne blev opstillet i rækkefølge, på baggrund af publiceringsår, i den første kolonne, mens der i den anden kolonne henvises til de referencer, der kunne være relevante.

Udvalgte artikler	Referencer som kunne være relevante
1) Sainio & Hansebo (2008)	Ingen nye relevante referencer. Mange referencer henviser til artikler omkring "overflytning til plejehjemmet".
2) Slettebø (2008)	Ingen nye relevante referencer.
3) Tsai & Tsai (2008)	Ingen nye relevante referencer.
4) Hauge & Heggen (2008)	Higgs, Macdonald, Macdonald & Ward (1998) "Home from home: residents' options of nursing homes and long-stay wards". Dette rekvireres og findes dog kvantitativ, hvorfor det ekskluderes. Kane, Caplan, Urvong, Freeman, Aroskar & Finch (1997) "Everyday matters in the lives of nursing home residents: wish for and perception of choice and control". Artiklen rekvireres, og der ses at artiklen refererer til kvantitativ forskning, hvorfor det ekskluderes. Ice (2002) "Daily life in a nursing home: has it changed in 25 years?". På baggrund af titel og resume anses dette studie relevant at medtage til en videre vurdering. Kahn (1999) "Making the best of it: adapting to the ambivalence of a nursing home environment". Medtages i en videre gennemlæsning og vurdering, idet artiklen anses velegnet på baggrund af titel og resume.
5) Wadensten (2007)	Ingen nye relevante referencer identificeres.
6) Andersson, Pettersson & Sidenvall (2007)	Ingen nye relevante referencer identificeres.
7) Johannesen (2005)	Der refereres primært til bøger, og ingen nye relevante referencer identificeres.
8) Iwasiw, Goldenberg, Bol & MacMater (2003)	Mange af referencelistens referencer henviser til overflytningen. Ingen nye referencer findes.
9) Carlsson & Dahlberg (2002)	Ingen nye relevante referencer.
10) Spencer, Hersch, Aldrige, Anderson & Ulbrich (2001)	Der findes ingen nye relevante referencer.
11) Fiveash (1997)	Flere af referencerne henviser til bøger. Gorman L (1996), "I'm on the edge all the time: resident's experiences of living in an integrated nursing home". På baggrund af titel vurderes denne som relevant. Efter rekvirering kan der dog i resuméet læses, at studiet omhandler, hvorledes beboere oplever at bo med med-beboere, som udviser

	socialt uacceptabel adfærd. Derfor ekskluderes studiet.

Bilag 2: Udsnit af den individuelle vurdering af artikler

Sainio, J. & Hansebo, G. 2008, "Att flytta till sjukhem – en ny fas i livet", Vård i Norden, vol. 28, nr. 2, s. 27-31.

Formål: At forstå oplevelsen af at flytte til et plejehjem og være boende på et plejehjem.

Teoretisk ramme: Ingen

Metode: Fænomenologisk-hermeneutisk design (inspireret af Paul Ricoeur)/ interview (reference til Kvale)

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanterne: Informanterne bestod af 8 plejehjemsbeboere. De var plaget af forskellige diagnoser, og havde alle et omfattende plejebestov. Imidlertid var de alle orienterede i tid og sted. De blev rekrutteret fra ét plejehjem. 4 af informanterne var kvinder, og 4 var mænd. Alderen varierede fra 72-95 år. Informanterne havde boet på plejehjemmet i mindst 3 måneder, og havde således dannet et billede af den nye livssituation.

Plejehjemmet, hvorfra informanterne stammer: Beboerne blev rekrutteret fra fire afdelinger fra et traditionelt plejehjem i kommunalt regi (storby) i Sverige. Beboerne havde enten mulighed for at få en et- eller to-værelseslejlighed.

Personalet var bestående af sygeplejersker, som havde det primære ansvar for plejen på hver afdeling, samt assistenter, hjælpere og ufaglærte.

De eksisterende beskrivelser af plejehjemsbeboerne, som afhængige af omfattende pleje, og plejehjemmets miljø, herunder blandt andet forskellige faggrupper synes at stemme godt overens med forholdene på danske plejehjem. Desuden er forskningen udført i Sverige, hvor forholdene er forholdsvis sammenlignelige med danske forhold.

Dataindsamling: Data blev indsamlet på baggrund af interview. Udgangspunktet for interviewene var en interviewguide bestående af åbne spørgsmål, hvorunder et af spørgsmålene blandt andet rettede sig mod information om, hvorledes beboernes hverdag så ud.

Dataanalyse: En analyse bestående af 3 elementer: naiv forståelse, en eller flere struktur-analyser (konstruktion af temaer) og en kritisk tolkning (dybere forståelse). Analysemetoden er hentet fra Lindseth og Norbergs beskrivelser omkring fænomenologisk-hermeneutisk tolkning af interview. Analysemetoden beskrives udførligt i artiklen, hvilket gør det nemt for læseren at følge behandlingen af data.

Primære fund: Fundene beskrives indenfor fire forskellige temaer.

- Tema 1: Begrænsninger i det daglige liv begrænser friheden

- Tema 2: Selvbilledet og tilpasningen til den nye livssituation
- Tema 3: Socialt fællesskab og daglige rutiner på andres vilkår
- Tema 4: Det tidligere hjemms betydning for vilkårene i den nye bolig

Sekundære fund: Under hvert tema hører forskellige undertemaer.

- Fysiske og/eller mentale begrænsninger, afhængighed af andre, kommunikationsvanskeligheder (relateret til tema 1)
- Forandret livssituation, nedsat selvstændighed, selvbilledet, personlige ressourcer (relateret til tema 2)
- Oplevelser i forbindelse med plejen, pårørendes betydning (relateret til tema 3)
- Hjemmets betydning, begrænsninger i det fysiske rum (relateret til tema 4)

Typer af fund: Fundene findes primært lokaliseret i resultatafsnittet.

Data, fra interviewene, er omformuleret til fire temaer, som fremstiller fortolkninger af beboeres oplevelser. Artiklens fund kategoriseres derfor som værende *tematiske beskrivelser*, idet fundene består af temaer udviklet på baggrund af indsamlet data. Fundene understøttes løbende af data, hvorved det er muligt at følge forfatterens fortolkninger.

Resume: Beboerne oplever fysiske, psykiske og sociale begrænsninger i hverdagen, som indebærer, at de er afhængige af hjælp. Flytningen til plejehjemmet forårsager omfattende forandringer i deres livssituation. Beboernes selvbillede er ydermere påvirket i forbindelse med overflytningen til plejehjemmet, og synes at afhænge af, hvorledes den nye situation opleves.

Den sociale omgang i hverdagen blev ansat som værende vigtigt for beboerne i en ellers ensformig hverdag. Flytningen forårsager brist i den personlige sfære. Beboerne oplever at de hele tiden skal tage hensyn til medbeboere og det øvrige personale, hvilket opleves som begrænsende, samtidig med at deres personlige ejendele er reduceret markant.

Egne kommentarer: Artiklen beskriver væsentlige indholdselementer fra forskningen, hvilket muliggør indsigt i studiets udførelse. Artiklens fund kunne lokaliseres og fundene rettes både mod fortolkninger i forhold til plejhjemsbeboernes oplevelse af overflytning og hverdagen. Fundene i henhold til hverdagen synes særlig fremtrædende, hvilket er et centralt parameter for inklusion. De fortolkede fund, der er klassificeret som tematiske beskrivelser, er ligeledes velegnede til at inddrage i nærværende syntese. Plejhjemsforholdene vurderes ligeledes i overensstemmelse med forholdene på de traditionelle danske plejehjem.

Disse forhold er medvirkende til at artiklen opfylder de opsatte parametre, og artiklen inkluderes derfor.

Slettebø, Å. 2008, "Safe, but lonely: Living in a nursing home", *Vård i Norden*, vol. 28, nr. 1, s. 22-25.

Formål: At beskrive oplevelsen af at bo på plejehjem ud fra plejhjemsbeboernes perspektiv.

Teoretisk ramme: Ingen

Metode: Hermeneutisk design/ interview

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanterne: 14 plejhjemsbeboere fra tre forskellige plejehjem, hvoraf 8 er kvinder og 6 er mænd. Beboerne har boet på plejhjemmet mellem 3 måneder og 10 år. Inklusionskriterierne for at deltage var, at beboerne skulle være kompetente, og ikke plaget af demenssymptomer.

Plejehjemmene hvorfra informanterne stammer: Tre plejehjem (i storbyer) i Norge. Plejhjemmene havde samlet 150 beboere (gennemsnitlig 50 beboere), og der kunne både tilbydes langtidsophold eller aflastningsophold. Hver beboer har eget værelse med personlige ejendele og møbler, og tilbydes hjælp til blandt andet bad, påklædning og måltider i varierende omfang.

Beskrivelserne af plejhjemforholdene synes at stemme overens med forholdene på danske plejehjem, og det faktum, at forskningen er udført indenfor en nordisk kontekst, fremmer overførbareheden.

Dataindsamling: Interview.

Interviewene fokuserede på aspekter, som informanterne anså mest centrale i henhold til livet på plejehjem.

Dataanalyse: Kvalitativ indholdsanalyse

Primære fund: Det primære fund er, at beboerne oplever sikkerhed/tryghed og samtidig ensomhed.

Sekundære fund: Følgende underkategorier præsenteres:

- Følelsen af sikkerhed/tryghed
- Følelsen af ensomhed og bedrøvelighed – "personalet mangler tid"
- Følelsen af at blive respekteret
- Følelsen af manglende pålidelighed

Typer af fund: Fundene identificeres både i artiklens resultatafsnit og diskussionsafsnit. Fundene i artiklen klassificeres som værende *tematiske beskrivelser*. Dette kan begrundes med at fundene er præsenteret indenfor fire temaer, hvortil der gives uddybende beskrivelse af forskernes fortolkninger i henhold til temaerne.

Resume: Artiklen fremstiller, at følelsen af sikkerhed og ensomhed kendetegner plejhjemsbeboernes livssituation. At være omgivet af folk er trygt for beboerne. Dog kan det

opleves utryk når beboerne plejes af fremmed personale med anden etnisk baggrund, eller når personalet har for travlt til at tage sig af beboeren.

Imidlertid er plejehjemstilværelsen også kendetegnet ved ensomhed og ved, at personalet ikke har tid til at tale beboerne. Dette medfører kedsomhed og manglende imødekommelse af beboernes sociale behov. Hverdagskonversation angives som en særlig mangel.

Beboerne oplever, at deres krav om respekt imødekommes til en vis grad. Dette begrundes med, at beboerne føler sig trygge ved at være omgivet af folk, men de oplever ikke, at blive betragtet som unikke individer. Imidlertid oplever de også manglende pålidelighed fra personalet, idet personalet ikke følger op på aftaler. Dette fører til frustration.

Egne kommentarer: Artiklen beskriver centrale indholdselementer fra den udførte forskning.

Artiklens formål er at beskrive beboeres oplevelse af at bo på plejehjem. Begrebet ”hverdag” er ikke italesat i formålet, men fundene relateres til hverdagens anliggender. Fundene er derfor velegnede til inddragelse i en kvalitativ metasyntese, idet de både relateres til oplevelser af hverdagen og er klassificeret som tematiske beskrivelser.

Karakteristika ved de tre plejehjem synes også overensstemmende med de danske forhold, hvorfor overførbareheden af data fremmes.

Opsummerende kan konkluderes, at artiklen opfylder elementer i henhold til de fastsatte parametre og kravene til fund, hvorfor denne medtages i den kvalitative metasyntese.

Wadensten, B. 2007, "Life situation and daily life in a nursing home as described by nursing home residents in Sweden", International Journal of Older People Nursing, vol. 2, no. 3, p. 180-188.

Formål: At undersøge plejehjemsbeboeres opfattelse af deres livssituation, daglige liv på plejehjem og tidligere liv.

Teoretisk ramme: Tornstams "Theory of gerotranscendence"¹⁶. Denne blev anvendt til at udarbejde interviewguiden.

Metode: Kvalitativ design/ interview.

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanterne: Informanterne bestod af 16 beboere (10 kvinder og 6 mænd) fra to afdelinger på ét plejehjem. De var i alderen mellem 68-96 år og alle født i nord Europa. Beboerne havde ikke demens, men de var alle plaget af fysisk forringelse eller sygdom. Ydermere var de alle i stand til at kommunikere. Beboerne havde boet på plejehjemmet fra to måneder og op til 7 år.

Plejehjemmet: Plejehjemmet, der var beliggende i en storby i Sverige, bestod af 8 afdelinger, med i alt 96 senge. Kun to af afdelingerne blev udvalgt i studiet, hvor der boede i alt 26 beboere. Hver beboer havde egen lejlighed med tilhørende badeværelse. Plejehjemmet havde desuden fælles-rum så som spisestue og dagligstue. Til plejehjemmet var der knyttet et dagcenter, hvor der blev tilbudt varierende aktiviteter så som underholdning, gymnastik og håndarbejdsaktiviteter.

Personalet var primært bestående af hjælpere og assistenter, men også af sygeplejersker.

Artiklen præsenterer en grundig indsigt i beboernes karakteristika og deres kontekst, og beskrivelserne synes overensstemmende med karakteristiske forhold på danske plejehjem.

Dataindsamling: Interview på baggrund af en interviewguide. Følgende emner blev belyst i interviewet: aktiviteter, helbred, sociale kontakter, selvværd, tilfredshed, livsbetragtning og andre ledsagende spørgsmål.

Dataanalyse: Indholdsanalyse (reference til Cavanagh).

Primære fund: Oplevelsen af livet på plejehjem er individuel og afhænger i varierende grad af beboernes tidligere livssituation. Alle beboere, der angiver at være tilfredse med livet på plejehjem, synes også at være tilfredse med deres tidligere liv.

¹⁶ Tornstam L, 1996, "Gerotranscendence – a theory about maturing into old age", Journal of Aging and Identity 1, 37-50

Tornstam L, 1997, "Gerotranscendence The complete dimension of ageing", Journal of Aging Studies 11, 143-154.

Sekundære fund: Fundene relateres til emnerne i interviewguiden: aktiviteter, helbred, sociale kontakter, selvværd, tilfredshed med plejehjemmet inklusiv personalet på plejehjemmet, tilfredshed med livet på nuværende tidspunkt og livstilbageblik.

Typer af fund: Fundene identificeres både i resultatafsnittet og i diskussionsafsnittet. Data er mest transformeret i diskussionsafsnittet.

På baggrund af Sandelowski og Barrosos (2003) klassifikationssystem klassificeres fundene som værende *tematiske oversigter*. Temaerne er importeret fra teoretisk litteratur. Der præsenteres fortællende gengivelser af oplevelsen af livssituationen på plejehjemmet, men data synes imidlertid kun behandlet på overfladen. Der tilbydes ikke en klar fortolkning af fundene.

Resume: Plejhjemsbeboernes opfatter deres livssituation forskelligt. Alle dem der var tilfredse med deres tidligere liv var også tilfredse med livet på plejehjem.

Egne kommentarer: Fundene er relateret til beboernes oplevelse af hverdagen, hvilket er et væsentligt kriterium for inddragelse i den kvalitative metasyntese. Ydermere findes plejhjemmets kontekst og beboere at være sammenlignelige med danske forhold. Disse elementer er centrale for at kunne inkludere artiklen. Imidlertid er det vanskeligt, som læser, at få en klar indsigt i fortolkningen af data, idet data kun er behandlet på overfladen. På baggrund af klassifikationen ekskluderes artiklen.

Andersson, I., Pettersson, E. & Sidenvall, B. 2007, "Daily life after moving into a care home – experiences from older people, relatives and contact persons", Journal of Clinical Nursing, vol. 16, no. 9, p. 1712-1718.

Formål: Artiklens primære formål er at beskrive ældres oplevelse af hverdagen på plejehjemmet. Desuden ønskes også at undersøge pårørendes og kontaktpersoners oplevelse af de ældres hverdag.

Teoretisk ramme: Ingen angivet

Metode: Kvalitativ design/ interview

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanter: 13 beboere som nyligt var flyttet på plejehjem (7 mænd og 6 kvinder). Beboerne var i alderen 69-90 år. Både alene-boende og ægtepar indgik i det refererede studie – heraf var to af informanterne et ægtepar, som boede sammen på plejehjemmet. Beboerne var enten flyttet på plejehjemmet fra eget hjem eller fra en institution (sygehus, korttidspleje-plads mm.).

Inklusionskriterierne for deltagelse var, at beboerne havde boet på plejehjemmet i op til 2 måneder, og at de var i stand til at fortælle om deres situation.

Desuden blev 10 pårørende og 11 kontaktpersoner interviewet.

Plejehjemmet, hvorfra informanterne er udvalgt: Beboerne var bosiddende på et nyligt bygget kommunal plejehjem i en by. Beboerne boede i etværelses-lejligheder på ca. 30 m² – dog boede ægtepar i en toværelses-lejlighed. Beboerne var selv ansvarlige for at møblere lejligheden.

Der var personale på plejehjem hele døgnet, og til hver beboer var der knyttet en kontaktperson.

Dataindsamling: Interview (reference til Patton og Taylor & Bogdan).

Der blev anvendt åbne spørgsmål i interviewene, og følgende områder blev udforsket: deltagelse i beslutningen om overflytning, plejen, hverdagen, tilfredshed og selvbestemmelse.

Dataanalyse: Ikke anført specifik.

Der beskrives, at der foretages adskillige gennemlæsninger og analyse med henblik på at identificere ligheder og forskelle mellem informanternes oplevelser. Der refereres til Patton.

Primære fund: Hovedparten af beboerne angav, at de var tilfredse med livet på plejehjem. Få beboere ønskede flere aktiviteter, selvom beboerne ønskede mere socialt liv.

Sekundære fund:

- 9 beboere angav tilfredshed med livet på plejehjem
- 4 beboere angav utilfredshed med livet på plejehjem

Fundene relateres til de emner, der blev spurgt om i interviewene: deltagelse i beslutning om plejen, plejen, hverdagen på plejehjem, tilfredshed og selvbestemmelse.

Typer af fund: I resultat-afsnittet er data flere steder vanskelige at adskille fra fund. Nogle steder angives data i form af informanternes udtalelser, uden at der sker en fortolkning. Forskerne lader således data tale for sig selv. To eksempler kan angives herpå:

“*It’s just eating and sleeping*” one resident stated about daily life” (s. 1715) og “*”The staff said that they could not take the responsibility and I understand them too”, one resident declared*” (s. 1716).

I begge tilfælde sker der ikke en fortolkning på data, men forskeren lader dem tale for sig selv. Der præsenteres her således ikke fund, og forskernes fortolkninger optræder kun sporadisk.

Fundene bærer i høj grad præg af ”referat” og overfladebehandling af data, og kategoriseres som *tematisk oversigt*. Data organiseres i to kategorier ”tilfreds” og ”utilfreds”, og der optælles, hvor mange der er tilfredse, og hvor mange der er utilfredse. I beskrivelserne af de forskellige emner (deltagelse i beslutning om plejen, plejen, hverdagen på plejehjem, tilfredshed og selvbestemmelse), sker der ikke en særlig grad af transformation. Data synes at forblive tæt op optællinger og beboernes udtalelser.

Resume: Mange af plejehjemsbeboerne og de pårørende udtrykker tilfredshed ved at være/have en pårørende på plejehjem. De udtrykker, at personalet er venligt og kompetent, og ser fordele i at være omgivet af personale.

Pårørende føler dog, at beboerne keder sig, men kun få beboere ønsker tilbud om flere aktiviteter. Nogle af beboerne længes efter at socialiseres med andre mennesker. Kommunikation med andre synes, at være en væsentlig aktivitet i beboernes hverdag.

Egne kommentarer: På trods af at fundene i henhold til beboernes oplevelser er adskillelige fra personalets og pårørendes oplevelser, må artiklen ekskluderes idet fundene udgør tematiske beskrivelser.

Carlsson, L. & Dahlberg, K. 2002, "Ha en bra dag! Att vara boende på servicehus". Vård i Norden, vol. 22, nr. 1, s. 20-24.

Formål: At undersøge beboeres oplevelse af at bo på et kommunalt plejehjem

Teoretisk ramme: Ingen angivet

Metode: Fænomenologisk design/ interview

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanterne: Informanterne er bestående af 6 plejehjemsbeboere (3 mænd og 3 kvinder), og alle var bosiddende på plejehjemmet grundet fysisk svækkelse og/eller sygdom

Et kriterium for deltagelse var, at beboerne skulle kunne føre en normal samtale – herunder at de var i stand til at høre tilstrækkeligt, at de kunne tale og at de var psykisk relevante.

Plejehjemmet, hvorfra informanterne er udvalgt: Artiklen beretter ikke særligt om plejehjemsforholdene. Der angives imidlertid, at der er tale om et kommunalt plejehjem i Sverige. Det er imidlertid ikke klart om informanterne er hentet fra flere end et plejehjem.

Dataindsamling: Interview.

Hvert interview blev indledt med opfordring om at berette om en almindelig dag, og efterfølgende blev der stillet forskellige følgespørgsmål med henblik på at få uddybet informanternes fortællinger.

Dataanalyse: Fænomenologisk inspireret analyse.

Analysen indeholder gennemlæsning, opdeling af materialet i meningsbærende enheder og afslutningsvis blev de meningsbærende enheder relateret til hinanden med henblik på at beskrive essensen af beboernes oplevelser.

Primære fund: "Ensomhed i fællesskab".

Sekundære fund:

- Behovet for hjælp
- Accept af den nødvendige forandring
- Behovet for "at være noget" i den nye bolig
- Behovet for fællesskab

Typer af fund: I artiklen præsenteres indledningsvis "den centrale betydning" af at bo på plejehjem, og derefter konkretiseres dets bestanddele. Resultatet beskrives således primært som en sammenhængende beskrivelse, hvorfor fundene karakteriseres som værende en *fortolkende forklaring*. Fundene bærer i høj grad præg af fortolkede data, som løbende understøttes af data, og de kommer til udtryk i fortolkede beskrivelse i form af temaer. Temaerne er udviklet af forskeren

selv på baggrund af informanternes udtalelser, og giver en fortolkende beskrivelse af oplevelsen af at bo på plejehjem.

Resume: Artiklen fremstiller, at beboerne føler sig ensomme på trods af at de bor sammen med andre og plejes af mange personer. Beboerne har vanskelig ved at etablere nye kontakter med medbeboerne grundet fysisk og mental svækkelse, og plejepersonalet har ofte for travlt til at tale med beboerne.

Imidlertid oplever beboerne tryghed, idet de får den basale pleje, som de behøver.

Beboerne oplever, at de indimellem skal vente længe før de får den nødvendige hjælp fra plejepersonalet. Dette minder dem om deres afhængighed af andre, og kan skabe magtesløshed blandt beboerne.

Egne kommentarer: Artiklen tilvejebringer centrale informationer om indholdet i det udførte studie. Dog beskrives plejehjemskonteksten ikke i særlig grad i artiklen. På baggrund af identifikation af, at studiet er udført indenfor en nordisk kontekst, hvor forholdene er rimelige sammenlignelige med danske forhold, blev dette vurderet velegnet at medtage.

Fundene, der kategoriseres som fortolkende forklaringer, gør ligeledes artiklen velegnet til at medinddrage i syntesen.

Fiveash, B. 1998, "The experience of nursing home life", International Journal of Nursing Practice, vol. 4, no. 3, p. 166-174.

Formål: At undersøge beboernes artikulerede oplevelse af at bo på plejehjem.

Teoretisk ramme: Ingen angivet.

Metode: Etnografisk design/ interview og observation.

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanterne: Informanterne bestod af 8 beboere fra to forskellige plejehjem, og de var alle i stand til at kommunikere egne tanker og følelser.

Nogle af beboerne havde boet på plejehjemmet i en kort periode, mens andre havde boet der i mange år.

Plejehjemmet, hvorfra informanterne er hentet: Der tegnes en detaljeret beskrivelse af plejehjemmene. Plejehjemmene havde hver især plads til henholdsvis 80 beboere. Hovedparten af beboerne delte deres badeværelse med andre beboere, og plejehjemmet havde et institutionslignende udseende. Hver beboer var blevet tildelt en seng, et sengebord, et sted til tøj, et kald, en radio og en lampe. Der var spisestuer på hvert plejehjem, og plejehjemmene havde terapeuter ansat til at arrangere aktiviteter for beboerne.

Desuden fremstilles udførligt hvornår australske ældre overflyttes til plejehjem. Det beskrives, at indflytningen sker på baggrund af en vurdering om for eksempel upassende bolig, fysiske og mentale problemer relateret til aldringsprocessen og behov for omfattende pleje. Det angives, at de fleste er bosiddende på plejehjemmet til de dør.

Dataindsamling: Interview og observation.

Der var tale om deltagerobservation (i en 6-måneders periode blev begge plejehjem besøgt i to timer x 1 ugentlig) og semistrukturerede interviews.

Dataanalyse: Ikke anført. Dog angives, at dataindsamling og analyse skete samtidigt indtil nye data ikke dukkede op.

Primære fund: Fundene beskrives indenfor fire primære emner:

- Imod egen vilje: manglende involvering i beslutningstagning.
- At bo på offentligt område
- Kulturelle implikationer ved at bo sammen med andre: at bo med andre beboere og at bo med personale
- Indvirkningen ved at bo på plejehjem

Typer af fund: Fundene lokaliseres både i resultat- og diskussionsafsnittet. Der præsenteres flere citater, bestående af ufortolket data, i artiklen. Dog fremstiller Fiveash også fortolkninger af data løbende. Artiklens fund er inddelt i fire primære emner. Emnernes angivelser er udviklet på baggrund af Fiveashes fortolkning og beskriver fire centrale temaer, der er på spil i forbindelse med beboeres oplevelse af livet på plejehjem. Fundene beskrives indenfor de fire emner og kategoriseres derfor som værende *tematiske beskrivelser*.

Resume: Artiklen beretter om et studie, der er udført i Australien, som undersøger plejhjemsbeboeres oplevelse af livet på plejehjem. Flere beboere angiver, at de har oplevet manglende involvering i beslutningstagning med hensyn til overflytningen. Fundene viser desuden, at mens nogle beboere finder livet på plejehjem acceptabel, er der andre beboere, som finder livet indskrænkende og dehumaniserende.

Egne kommentarer: Et af emnerne i henhold til fundene rettes mod ”oplevelse af overflytningen til plejhjemmet”, mens de øvrige tre emner rettes mod ”oplevelse af hverdagen”. Fundene rettes således primært mod ”oplevelse af hverdagen”, som er et centralt emnemæssigt parameter for inddragelse i undersøgelsen. Fundene, der er klassificeret som tematiske beskrivelser, anses desuden velegnet til inddragelse i en kvalitativ metasyntese.

Analysemetoden er ikke eksplicit angivet, hvilket dog ikke er eksklusionsgrund. At dette mangler i artiklen er, ifølge Sandelowski og Barroso (2007), ikke ensbetydende med, at dette nødvendigvis mangler i selve studiet.

Artiklen tilvejebringer en uddybende beskrivelse af plejhjemmene, hvorfra informanterne stammer. Artiklen lægger således vægt på detaljeret beskrivelse af plejhjemsforholdene, hvilket muliggør identifikation af at konteksten er forholdsvis overensstemmende med forholdene på danske plejehjem. Imidlertid synes badeværelsesforholdene ikke overensstemmende, hvilket kan medføre fund, med reduceret overførbarehed.

Artiklen vurderes velegnet til at inkludere i undersøgelsen.

Running, A. 1997, "Snapshots of experience: vignettes from a nursing home", Journal of Advanced Nursing, vol. 25, no. 1, p. 117-122.

Formål: At undersøge og beskrive oplevelsen af at bo på plejehjem blandt ældre.

Teoretisk ramme: Ingen angivet.

Metode: Kvalitativ metode/"visit".

"Visit" er en metode, hvor der søges efter unikke individuelle beskrivelser af et fænomen. Denne angives som værende et væsentligt bidrag til vidensudvikling indenfor sygeplejen.

Metoden kræver, at informanternes fortællinger forbliver urørte. Forskerens mål er ikke at reducere data til kategorier eller temaer – men at lade data tale for sig selv.

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanterne: 6 beboere i alderen 84 til 93 år. 2 mænd og 4 kvinder.

Plejehjemmet, hvorfra informanterne er hentet: Beboerne boede på et kommunalt plejehjem i USA og havde varierende plejebehov.

Dataindsamling: Interview (ustruktureret).

Hver beboer blev interviewet mindst fem gange indenfor en 7 måneders periode.

Dataanalyse: Metoden "visit" angiver, at beboernes individuelle historier (data) er produktet af forskningen. Et grundlæggende synspunkt indenfor denne metode er, at de enkelte fortællinger ikke kan moduleres eller reduceres. Facetterne ved "oplevelsen af at bo på plejehjem" præsenteres derfor i form af små glimt af beboernes fortællinger.

Primære fund: Der præsenteres 6 glimt af plejehjemsbeboernes fortællinger. Fortællingerne præsenteres derfor som ufortolket data.

Typer af fund: Fund kan ikke lokaliseres i artiklen. Artiklens fund kategoriseres derfor som *ingen fund*, idet forskeren præsenterer data i ufortolket form og lader data "tale for sig selv". Forskeren reproducerer således kun dele af interviewene og tilbyder ikke en fortolkning af disse.

Resume: Artiklen fremstiller, at beboerne oplever livet på plejehjem på unik vis og ganske forskellig.

Egne kommentarer: Grundet præsentation af ufortolkede data ekskluderes artiklen, idet disse data, ifølge Sandelowski og Barroso (2007), ikke kan inddrages i en kvalitativ metasyntese. Dette på trods af, at artiklen beretter om plejehjemsbeboeres oplevelse af hverdagen.

Houg, T. 1997, "Hverdagen i sykehjem", Aldring & Eldre: Gerontologisk magasin, vol. 14, nr. 4, s. 2-7.

Formål: At undersøge hvorledes de ældre oplever hverdagen på plejehjem.

Teoretisk ramme:

- Peter Townsend: engelsk sociolog, teori om afhængighed blandt ældre

Metode: Kvalitativ metode/ interview og observation.

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanterne: 20 plejehjemsbeboere, som alle var mentalt klare og orienterede i tid og sted. Alle boede på plejehjemmet på "langtidsophold".

Plejehjemmet, hvorfra informanterne er hentet: Ingen information i artiklen.

Dataindsamling: Interview og observation.

Dataanalyse: I artiklen beskrives analysemetoden ikke.

Primære fund: Fundene er beskrevet under følgende overskrifter:

- Omsorgsbehov
- Rutiner
- Resignation
- Aktiviteter
- Livskvalitet

Typer af fund: Fundene identificeres løbende i artiklen, og disse bærer præg af datatransformation. Fundene understøttes løbende af data, bestående af informanternes udtalelser, hvorfor forskerens fortolkninger kan følges.

Fundene klassificeres som *tematiske beskrivelser*, idet de er struktureret og beskrevet under forskellige temaer og bestående af forskerens omfortolkninger af data.

Resume: Houg finder, på baggrund af et sociologisk studie om plejehjemsbeboeres oplevelser af hverdagen, at nogle beboere efterlyser nærhed og omtanke fra personalet. Personalet beskrives som venlige – men travle. Flere beboere tilpasser sig efterhånden rutinerne på plejehjemmet, og rutinerne er med til at forme hverdagen.

Beboerne beskriver hverdagen som bestående af forskellige aktiviteter – dog beskrives flere årsager til manglende deltagelse, som for eksempel reduceret energiniveau, manglende opmuntring fra personalet til deltagelse og manglende tilpasning af aktiviteter til beboernes formåen

Det sociale samvær på plejehjemmet er begrænset, men mange oplever en god grundstemning ved hverdagen. Flere informanter beretter imidlertid om, at de har det godt på plejehjemmet.

Indhentning af uddybende oplysninger om Hougs studie: Det blev vurderet, at artiklen mangler flere centrale studieoplysninger. Dette værende analysemetode, informantkarakteristikker og forskningens udførelse generelt. I artiklen præsenteres primært fundene, og artiklen er desuden heller ikke opbygget som en traditionel forskningsartikel.

Der blev imidlertid rådet bod på den manglende information, ved at indhente de manglende centrale oplysninger fra Hougs rapport ”Tak, bare bra...?” (1996), idet artiklen er udarbejdet på baggrund af denne rapport.

I rapporten findes således uddybende informationer om følgende:

- Deltagerantal- og karakteristikker:

Beboerne: 20 informanter blev udvalgt (6 mænd og 14 kvinder). Disse var i alderen fra 72-91 år. Beboerne havde boet på plejehjemmet i minimum 14 dage og maksimum 6 måneder. De var orienterede i tid og sted, og var alle i stand til at kommunikere.

Plejehjemmene, hvorfra beboerne stammer: 12 plejehjem (både beliggende i by og på landet).

- Studiets fremgangsmåde: En interviewguide blev anvendt (dog ikke på rigid og slavisk vis).

Analysemetoden beskrives dog ikke i eksplicit rapporten.

Egne kommentarer: Det identificeres, at artiklen er baseret på en større undersøgelse omhandlende både overflytningen og hverdagen på plejehjem. I artiklen er der fokus på fund i henhold til oplevelsen af hverdagen, hvilket er relevant i henhold til undersøgelsens emneparametre.

Indhentning af uddybende oplysninger i Hougs rapport (1996) medførte, at flere centrale indholdselementer fra forskningen blev belyst. Dog mangler information om analyse-metoden.

Hverken artiklen eller rapporten tilvejebringer uddybende information om plejehjemskonteksten, men eftersom artiklen stammer fra Norge, hvor forholdene er forholdsvis sammenlignelige med danske plejehjemsforhold, vurderes artiklen velegnet.

Fundene, der klassificeres som tematiske beskrivelser, medvirker ydermere til at kvalificere artiklen til inddragelse i syntesen.

Samlet vurderes artiklen som velegnet til at medtage i undersøgelsen.

Liukkonen, A. "Life in a nursing home for the frail elderly", Clinical Nursing Research, vol. 4, no. 4, p. 358-372.

Formål: At undersøge livet og plejen, som det opleves af plejehjemsbeboere.

Teoretisk ramme: Ingen angivet.

Metode: Grounded theory (reference til Glaser og Strauss)/ interview.

Deltagerantal og – karakteristik:

Informanter: 31 plejehjemsbeboere i alderen mellem 65-95 år (25 kvinder og 6 mænd).

Plejehjemmet, hvorfra informanterne er indhentet: Manglende information.

Dataindsamling: Interview.

Interviewene fulgte ikke en struktureret guide, men emnerne i interviewet inkluderede hverdagens indhold på plejehjem, og var relateret til hvorledes de ældre oplevede behandlingen og livet på plejehjem.

Dataanalyse: Konstant sammenlignende analyse (reference til Glaser & Strauss).

I artiklen angives, at der blev søgt efter ligheder og forskelle i de indsamlede data, og at datamaterialet blev klassificeret og kategoriseret. Ligeledes beskriver Liukkonen, at formålet ikke er at udarbejde en teori, men i stedet at identificere et begrebsapparat.

Primære fund: Fundene præsenteres indenfor følgende temaer:

- Hverdagen for plejehjemsbeboerne
- Tænkning, erindring, liv og død
- Beslutningstagning i forbindelse med daglige rutiner
- De mest typiske beboere på plejehjemmet: religiøse beboere, beboere med psykiatrisk historie, afpassede beboere, tilbagetrukne beboere samt neutrale beboere.

Typer af fund: Fundene identificeres både i resultat- og diskussions-afsnit. I resultatafsnittet understøttes forskerens fortolkninger løbende med informanternes citater.

Studiets fund tilbyder ikke en integreret teori, men der tilbydes en *tematiske beskrivelse* af livet og plejen, som det opleves af plejehjemsbeboere. Dette begrundes med, at fundene præsenteres i form af fire temaer, der er udarbejdet på baggrund af omfortolkning af data.

Resume: Artiklen fremstiller, at det er en udbredt følelse blandt beboerne, at plejepersonalet er tidspresset og derfor ikke ønsker at tale med dem. Desuden ønsker beboerne ej heller at tage for meget af de pårørendes tid. De ældre oplever derfor, at de er overladt til sig selv med egne problemer.

Artiklen indikerer, at beboerne ønskede at have nogle i hverdagen, som de kunne dele glæder og sorger med, som de kunne mindes gamle dage med og som kunne støtte dem i forbindelse med dødens nærhed.

Dog oplevede beboerne plejehjemmet som et trygt sted, og de var taknemmelige for at kunne bo på plejehjemmet

Egne kommentarer: Artiklen belyser centrale indholdselementer fra studiet på nær plejehjemskonteksten. Dette vurderes dog ikke som værende eksklusionsgrund.

Desuden kan det undre, at Luikkonen beskriver, at metoden grounded theory anvendes og at forskningen udmunder i temaer. Denne undring skyldes, at et metodisk krav til grounded theory er, at der udledes en kernekategori, som temaerne kan relateres til. Kernekategorien er fraværende i artiklens fund og der tilbydes blot temaer (Lomborg 2005)¹⁷.

Dog tilbyder forskeren fortolkninger af data i henhold til beboernes oplevelser af hverdagen, og fundene klassificeres som *tematiske beskrivelser*, hvorfor artiklen er hensigtsmæssig til inddragelse i en kvalitativ metasyntese.

¹⁷ Kilde: Lomborg K 2005, Om grounded theory – hvad det er og ikke er. Klinisk Sygepleje, vol. 19, nr. 2, s. 4-11.

Bilag 3: Oversigt over udvælgelse af artikler

